

SLOVENSKI JADRAN

LETNO IV. ŠTEV. 6

Koper, petek 4. februarja 1955

POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

Ivan Potrč:

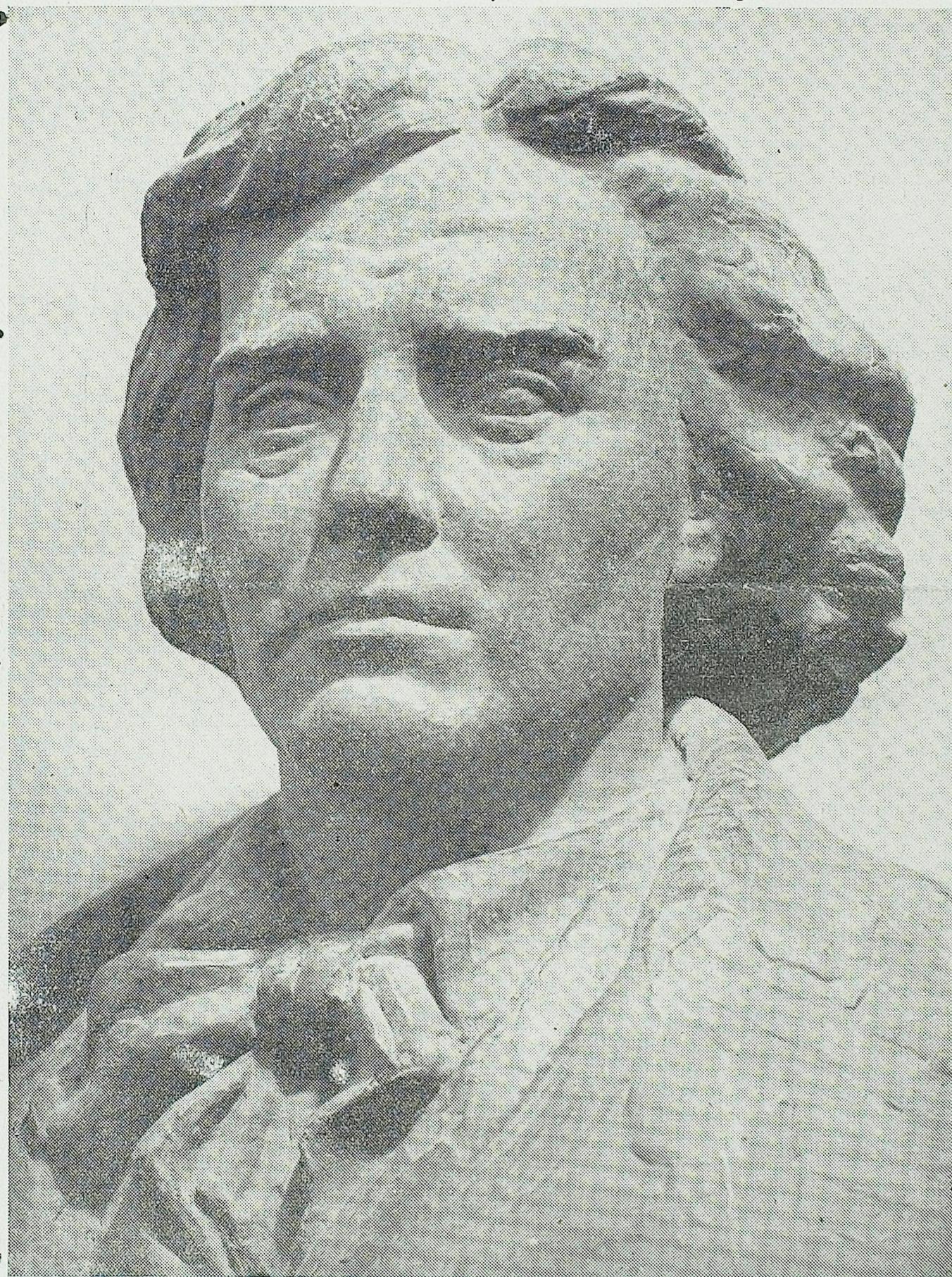
Veliki praznik

Naš učeni in pisateljski svet je napisal debele knjige o Prešernu in o času, v katerem je pesnik živel; našli so se učenjaki, ki so si pomagali z ravnalom in z računanjem, da bi odkrili sredino ali vrh njegove pesmi. Lahko je, da je to in tako marsikaj povedalo in razsvetlilo, ali slej ko prej je ob vseh teh učenih in debelih knjigah ostala in ostaja drobna zbirka — Poezije Dóktorja Frančeta Prešerna — skromna knjižica z nekaj skromnimi, preprostimi in slehernemu srcu odprtimi pesmimi, ki našim ljudem do zadnje haloške koče in do zadnjega fabriškega bloka pove več in seže globje do srca, kot zmore to vsa učena navlaka; dokler bo ta naš človek kadarkoli po svetu upal in se bal, tako dolgo bo živa v njem Prešernova pesem.

Partizanska oblast se ne bi mogla lepše oddolžiti revolucionarnemu duhu in človeški vsebini Prešernove pesmi, kakor je to storila pred enajstimi leti, ko je obletnico pesnikove smrti proglašila za kulturni praznik slovenskega ljudstva. Tako postaja dandanes pesnikova obletnica iz leta v leto vedno bolj praznik slovenskega ljudstva, vrednota duha in človeškega v njegovi pesmi pa nam ostaja mera, s katero moremo ocenjevati naše kulturne ustvaritve, a tudi mera, s katero more ljudstvo preceniti svoj odnos do kulturnih ustvaritev — v kolikor smo postali dediči Prešernove pesmi.

Ne mislim tokrat toliko na Zdravljico, ki smo jo včasih tolkokrat recitirali, čeprav bo pesem živa, dokler bodo živela različna ljudstva na tem svetu, v mislih mi je predvsem tista Prešernova pesem, ki je zapela o tragediji, o povsem človekovi odpovedi in o globoki veri v človeka. Samo to trojno: tragedija, odpoved in vera v človeka morejo dati ustvaritve, ki bodo človeku in človeštву kaj dale in povedale; končno je to trojno spočelo tudi Zdravljico samo, saj je bila napisana za prijatelje, ki dobro v srcu mislimo in kar nas dobrih je ljudi.

Ta Prešernov teden ali naš veliki praznik praznujemo tudi zato, da bi postali dediči tega, kar je bilo etičnega v Prešernovi pesmi in v ustvaritvah velikih duhov, kajti slej ko prej gre pri nas, kakor velja to za vsako napredno družbo, za nove, boljše in bolj človeške odnose, ne samo med narodi, predvsem med ljudmi. Ta naš veliki praznik bi nam naj to leto in iz leta v leto vnovič in vnovič govoril, da se je naš človek na tej naši zemlji od Črtomirovih časov tolkel za svobodo, naj se je puntal z Gubčevim vojsko ali naj se je tolkel pod zastavami brigad z imeni naših duševnih velikanov, med njimi tudi pod Prešernovim ali na Primorskem pod Gregorčičevim imenom — za svobodo slovenskega rodu, za svobodo tlačanov, za svobodo naroda, a vselej tudi za nove in človečanske odnose med ljudmi; prav to poslednje terja, da zgradimo na tem svetu socialistično družbo, v kateri bo prestalo izrabljanje človeka in bodo mogoči človeški odnosi med ljudmi — up in strah, le-ta ne bo prestal za človeka.

DR. FRANCE PRESEREN:

PEVCU

Kdo zna
noč temno razjasnit', ki tare duha!

Kdo uči
izbrisat' z spomina nekdanje dni,
brezup prihodnjih oduzet' spred oči,
praznoti vbežati, ki zdanje mori!

Stanú
se svojega spomni, trpi brez miru! —

Kdo ve
kragulja odgnati, ki kljuje srce
od zore do mraka, od mraka do dne!

Kakó
bit' hočeš poet in ti pretežkó
je v prsih nosít' al' pekél al' nebó!

Snrehod PO SVETU

V ospredju političnih doganjaj je še vedno Formoza. V zadnjem času kaže, da so se precej jasno izkristalizirala stališča, ki jih imajo do tegevja vprašanja posamezne države. K temu je pripomogla tudi razprava v Varnostnem svetu. ZDA so natele na odločno kritiko svoje politike do Kitajske. Odločnost, s katero so posegli v ta spor in njihove vojne ladje v formoški ožini ter končno pooblastilo kongresa predsedniku Eisenhowerju, da lahko sam odloča o zaščiti Formoze, to se prati o oboroženem spopadu s Kitajsko, niso bile deležne podpore in odobravanja s strani drugih zahodnih držav. Zlasti so se upri ameriški politiki angleški laburisti, ki pravijo, da se nikakor ne strinjajo s tolmačenjem, da je Formoza važna točka ameriške obrambe ter izjavili, da ne bodo podprtli angleške vlade, če se bo ta iz kakršnih koli razlogov zapletla v vojno. Njihov voditelj Atlee je odkrito dejal, da gre za ameriško intervencijo v kitajski državljanški vojni, v kateri pa angleško ljudstvo nima nobenega namena sodelovati. V razpravi v britanski spodnji zboru je predlagal, naj bi Cangajška poslali v izgnanstvo. Formoza pa neutralizirali in izločili iz ameriškega obrambnega obroča. Obenem se je zavzemal tudi za sprejem Kitajske v OZN. Pred Varnostnim svetom pa nadaljujejo razpravo o tem vprašanju. Na razpravo so povabili tudi predstavnike Ljudske republike Kitajske, kar je nedocomno pozitiven ukrep, ki bo pripomogel k pomirju v na Dalnjem vzhodu. V Varnostnem svetu bodo razpravljali najprej o novozelandskem predlogu, ki zastopa pomiritev in nekakšno vzpostavitev prejšnjega stanja, nato pa o sovjetskem predlogu, ki zahteva

takošen umik ameriških sil s Formoze.

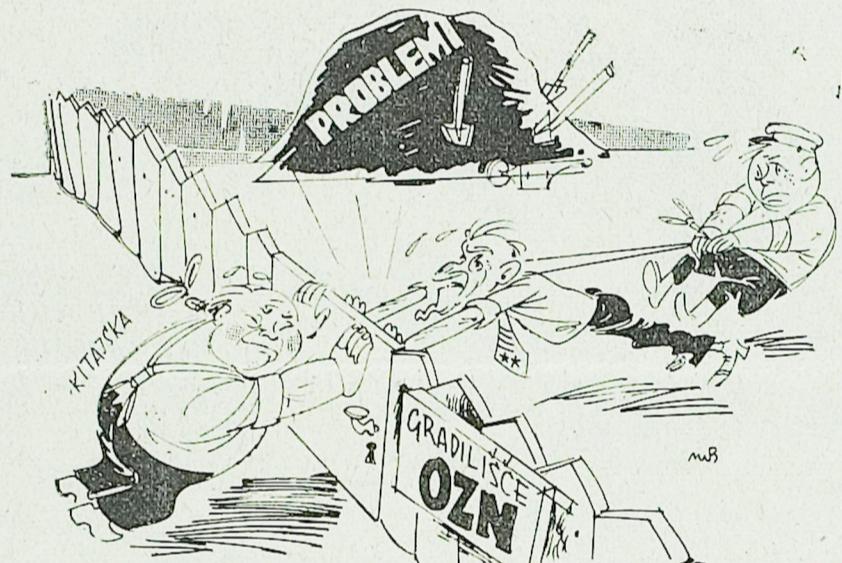
Po preosnovanju francoske vlade je ministrski predsednik Mendes-France izročil poste zunanjega ministra novemu ministru Edgarju Faureu. Vse dolje je ministrski predsednik bil obenem tudi zunanjega minister. Čeprav spremembu ne prisluhujem posebnega pomena, jo le skušajo tolmačiti kot nekakšno poščanje aktivenosti francoskega premiera. Zaradi afriških vprašanj je prišlo v Franciji do velikih notranje-političnih težav. Pogajanja v Tunisu sicer napredujejo, vendar se vsa zadeva vleče že dolgo, obenem s tem pa nastaja tudi opozicija proti popuščanju vlade domaćinom. Ta vprašanja so sedaj pred razpravo v francoski narodni skupščini. Pričakujejo, da bo Mendes-France v zvezi s tem spet postavil vprašanje zaupnice vladi in vjeni politiki v francoski Severni Afriki.

V italijanskem parlamentu je prišlo do žolčnih razprav, ki jih je izval napad vse bolj na desno nagibajoče se krščanske demokracije na italijansko komunistično partijo. Med razpravo se je zadeva zaostriila, tako da je prišlo do fizičnega obračunavanja med poslanci, obmetovanju s črnili in aktovkami in vodobno. Ta strankarska obračunavanja so izvrala veliko nezadovoljstvo v vodenji koaliciji, zlasti še zaradi odkrite Fanfanove podvare

fašistom. Vse kaže, da postaja prav zaradi tega nagiba vodilnih demokristjanov na desno položaj iz dneva v dan bolj kritičen. Vsekakor je gotovo, da v taki atmosferi ni pričakovati od italijanske vlade, da bo kos nalogram, ki jo čakajo v zvezi z reševanjem notranjih gospodarskih in drugih vprašanj. Zblževanje demokristjanov s skrajno desničarskimi strankami pa resno ozemirja tudi liberalce in druge levo usmerjene politične skupine.

Po skleniti sporazumu med Turčijo in Irakom, o katerem smo pisali v naši zadnji številki, je naš stal razdor v Arabski ligi. Iraška vlada je izjavila, da se ne čuti več vezano na pogodbo o kolektivni varnosti Arabskih držav, kar pomeni, da izstopa iz Arabske lige. To izjavilo je dal iraški predstavnik po kritiki turško-iraške pogodbe na konferenci arabskih držav v Kairu. Politični opozovalci sodijo, da grozi Arabski ligi katastrofa, medtem ko se posamezne države še niso izrekle o svojem stališču po teh dogodkih.

Da bi dosegli izvajanje določil memoranduma o rešitvi tržaškega vprašanja, so minuli teden predstavniki slovenskih občin obiskali generalnega komisarja italijanske vlade v Trstu. V spomenici, ki so jo predložili komisarju Palamari, zahtevajo takošnjo ukinitev fašističnih protisllovenskih zakonov in zagotovitev svobodnega uporabljanja slovenskega jezika na vseh ustanovah, kot to predvideva memorandum. Obenem zahtevajo tudi odločnejše ukrepe proti podpihovalem narodnostne mržnje.

V slogi je moč!

V nekaj vrstah

STOCKHOLM. 29. januarja je v glavnem mestu Švedske, kamor je prišel na medparlamentarno zasedanje, umrl danski ministrski predsednik Hans Hedtoft. Bil je star 52 let in je bil glavni tajnik socialno demokratske stranke. Med nemško okupacijo je sodeloval pri organiziranju odporniškega gibanja. Leta 1956 je postal minister za delo in socialno skrbstvo. Ministrski predsednik je bil dvakrat: prvič od novembra 1947 do oktobra 1950 in nato od septembra 1953 dalje.

Na njegovo mesto je danski kralj Friderik imenoval dosedanjega zunanjega ministra Hansena.

*

GUATEMALA CITY. Predstavnik vlade je izjavil, da so dolje aretrirali 435 oseb, ki so osumljene sodelovanju z uporniki v zadnjem času. Vlada je sicer ukinila policijsko uro, vendar pa obsednega stanja še ni preklicala.

*

LILLE. Po spopadu med francosko policijo in farmarji, ki so po mestu demonstrirali v zaščito svojih ogroženih koristi, sta bila aretirana dva farmarja. V neredih je bilo poškodovanih dvanajst policistov, medtem ko število ranjenih demonstrantov ni znano. Do spopada je prišlo, ko so demonstranti prebili policijski kordon in skušali prodreti do glavnega stana policije. Policija je uporabila tudi solzilni plin.

*

BEOGRAD. Konec januarja je bil v Temišvaru podpisani rumunsko-jugoslovanski sporazum o obnovi mejnih znakov. S tem sporazumom je predvideno obnavljanje mejnjkov že letos na vsej meji med obema državama.

*

WASHINGTON. Ameriška vojaska komisija za atomsko energijo napoveduje, da bo kmalu začela izvajati razne načrte, ki naj »dokazajo«, da je mogoče atomsko energijo koristno uporabljati v mirnodobne namene. V načrtu imajo ustanovitev posebne šole in raznih seminarjev, na katere bodo povabili tudi tuje strokovnjake. Za uresničitev tega načrta bodo potrošili okrog dve milijardi dolarje.

Največ za kmetijstvo in stanovanja

Ljudska skupščina LRS je obravnavala letošnji družbeni plan in proračun

Pretekli četrtek in petek je bilo redno zasedanje obeh zborov Ljudske skupščine LRS. Ljudski poslanci so obravnavali družbeni plan in proračun za leto 1955.

naporov za stabilizacijo našega gospodarstva. Vsi administrativni poseli v našem gospodarsko življenju, ki se jih moramo še posluževati, so samo nujnost razvojnega procesa, v katerem smo zdaj. Važno pa je vedeti, da so vsi taki administrativni ukrepi namenjeni samo utrjevanju samoupravljanja v gospodarstvu, nadaljni decentralizacijski v korist ljudskih odborov in v okrepitev materialne osnove bodočih komun. Letos je pred namenoma na logu nadaljnje izpopolnitve in ureditve gospodarskega sistema. Treba pa tudi točno določiti ekonomsko in politično funkcijsko gospodarskih planov (perspektivnih in enoletnih), ki jih predvzema Zvezni izvršni svet skupaj s skupščinskimi odbori v sistematično in temeljito reševanje.

Dejstvo, da temelji zvezni družbeni plan za leto 1955 na številnih novih osnovah, kakor so novi plančni sistemi, preorientacija in investicijski politiki, obvezne rezerve, utrditev cen na povprečju drugačne polletja 1954, povečana skrb za živiljenjski standard, enakomernejši gospodarski razvoj, izboljšanje plačilne bilance, korektura deviznega sistema, spremembu strukture investicij v korist kmetijstva in družbenega standarda, vse to daje realnejšo osnovo gospodarskemu življenu v letu 1955 ter vzbuja upravičeno pričakovanje nove oblike. Letosnji zvezni družbeni plan je pozitiven rezultat vseh vecje stabilizacije tržišča in iz-

Predsednik Tito je obiskal Aden

Eskadra predsednika Tita je v ponedeljek priplula v angleško oporišče Aden na vhodu v Rdečo morje. Z obale in zasidranih angleških vojnih ladij je topništvo pozdravilo predsednika Tita in mu izkazalo vse vojaške časti, ko je stopil na kopno. Bil je skupaj s svojem spremstvom. Pozdravili so ga guverner Adena sir Tom Hickenbottam, glavni sekretar britanske uprave za Aden Robertson in druge angleške vojaške osebnosti.

Predsednik Tito si je v odprtrem avtomobilu ogledal vso obalo adenskega pristanišča, pristaniške naprave, nato pa še evropski in arabski del mesta. Z njim so bili tudi podpredsednik Izvršnega sveta FLRJ Aleksander Rankovič, državni sekretar za zunanjost zadeve Koča Popovič, predsednik Izvršnega sveta Srbije Jovan Veselinov, podpredsednik Izvršnega sveta Hrvatske Ivan Krajačić, generalni sekretar predsednika republike dr. Joža Vilfan in generalni major Milan Zeželj. Po ogledu pristanišča in mesta je Tito sprejel na »Galebu« guvernerja Hickenbottama na kratek vladnostni obisk.

Na »Galebu« je sprejel tudi veljavnika indijske fregate »Tir« in angleške križarke »New Foundland«, ki sta prišla pozdraviti veljavnika predsednikove eskadre viceadmirała Černija. Obe vojni ladji, zasidrani v pristanišču, sta na čast predsednikovemu obisku izobesili paradno in jugoslovansko zastavo. Viceadmiral Černi je nato vrnil obisk indijskemu in britanskemu veljavniku.

Zvečer je predsednik Tito spet odšel na kopno in se s svojim spremstvom udeležil slavnostnega sprejema, ki ga je priredil v njegovem čast adenski guverner. Po končanem sprejemu se je predsednik z vsemi članji spremstva vklapljal na »Galebo« in vsa eskadra je takoj odplula iz Adena proti Rdečemu morju.

Med plovbo je predsednik Tito z »Galebo« izmenjal brzojavki s predsednikom indijske republike dr. Rajendra Prasadam in premierom Nehrujem. Čestital je indijskima voditeljem v prek njuši vsemu indijskemu ljudstvu k narodnemu prazniku. Med potjo si je predsednik Tito tudi ogledal živali, ki so mu jih podarili prijatelji v Indiji.

NEW DELHI. Dne 30. januarja so v vsej Indiji počastili obletino smrti Mahatme Ghandija. V spomin na vse redoljube, ki so padli v boju za indijsko neodvisnost, so proglašili zdaj 30. januar za Dan žrtev in narodni praznik Indije.

Sestanek bo tudi s pravnega stališča zelo zanimiv, kajti ne bo predsednik Tito gost egiptovskega premiera, marveč obratno. Čim se bo predsednik egiptovske vlade vklapljal na »Galebo«, bo gost predsednika Tita na jugoslovanskih tleh, ki jih predstavlja paluba naše ladje, čeprav ta plove skozi egiptovske teritorialne vode. — Pričakujejo, da bodo razgovori med obema državnikoma obrodili bogate sadove za nadaljnje razvijanje medsebojnih odnosov ter zvez na vseh področjih.

težave zaradi vremenskih neprilik in raznih defektov. Govoril je še o stanju v gozdarstvu, kjer se stanje izboljšuje, o razvoju gostinstva in turizma, o vodnem gospodarstvu, prometu in trgovini, investicijah v zdravstvu, prosveti in komunalni dejavnosti, o obrti itd. Poudaril je, da bo letos posvečena veliko večjo skrb razvoju kmetijstva, ki bo izražena zlasti v povečanih investicijah. Posebni napori pa bodo posvečeni graditvi novih stanovanj, kar je ena najnajvečjih nalog. V temenje bo vloženih skupaj štiri in pol milijarde dinarjev. Ko je govoril o tem, kakšni živiljenjski pogoji se nam obetajo letos, je dejal, da predvidi letosnji družbeni plan cene živil na povprečni ravni cen v lanskem letu, cene industrijskega blaga pa na višini cen v drugem polletju 1954. Te cene bodo rezultat stabilizacije našega notranjega tržišča, kar so bili storjeni ukrepi v vsedržavnem merilu. Obvezna ustanovitev rezerv, vskladitev kreditne politike s politiko stabilizacije tržišča in cene, vskladitev izvoza blaga z notranjimi potrebami, vskladitev dinarske stimulacije z notranjimi cenami, predvidene večje količine uvoženega kolonialnega blaga in industrijskih proizvodov za široko potrošnjo itd., vse to bo vplivalo na dvig moči prebivalstva v splošnem povprečju 6%, pri delavcih in uslužbenicih pa za 8%, kar pomeni splošen dvig živiljenjskega standarda.

Na Postojnskem so ustanovili posvetovalni organ državnih kmetijskih posestev

Med kopico vprašanj in zadev, ki jih pri svojem delu obravnavata Svet za gospodarstvo pri OLO v Postojni, je mnogo dobnih predlogov, katerih uresničitev pomeni velik napredok za vse gospodarstvo. Tako je pred nedavnim član Sveta Tominec predlagal, naj bi ustanovili nekakšen posvetovalni ali koordinacijski organ državnih kmetijskih posestev. Njegova nalogata bi bila, vsklajevati delo državnih in zadružnih kmetijskih gospodarstev, vplivati na pravilno izkorisčanje kmetijskih strojev, pomoč pri izdelavi tarifnih in drugih pravilnikov, skrb za plasman kmetijskih predelkov itd.

Bil naj bi močan posvetovalni organ Gospodarskega sveta OLO pri izvajjanju kmetijske politike v socialističnem sektorju, s tem pa bi lahko vplival na dvig kmetijstva na splošno, zato je OLO predlog sprejet z odobravanjem. Tako so se zastopniki državnih in zadružnih kmetijskih posestev že dvakrat sestali. Pokazalo se je, da je bila taka vezava kaj potrebna, ker so skupno rešili mnogo problemov, s katerimi so se posamezno že dolgo ukvarjali brez vidnejših uspehov. Na svojem drugem sestanku so obravnavali zlasti tarifne pravilnice. Izvolili so tudi oči: očor, ki bo v prihodnjem dajal kmetijski dejavnosti v okviru tako organiziranih kmetovalcev pravilno smer dela — v skladu s splošno gospodarsko politiko in planiranim napredkom kmetijstva. Ob pravilnem delu bo pomen tega kmetijskega organa prav gotovo prerasel okvir povezanih kmetijskih posestev socialističnega sektorja in bo imel močan vpliv na splošen napredok kmetijstva in dvig kmetijske proizvodnje. Novi svet bo znal pravilno razdeljevati investicijska sredstva, ker bo do podrobnosti poznal položaj in potrebe ter možnosti med seboj povezanih posestev. Z rednim sestajanjem članov in medsebojnim prenašanjem svojih delovnih izkušenj ter spoznavanjem problematike in potreb bo novi organ kmetijskih posestev nedvomno močno vplival na napredok celotnega kmetijstva na področju okraja.

V zvezi z rešitvijo gornjega vprašanja so uredili tudi vprašanje

Prosvetna dejavnost v Herpeljah

V Herpeljah oživila prosvetno življenje edino mešani pevski zbor. V Klancu včasih zapoje moški zbor, v Ocižli pa se mlaada godba bori s težavami rasti in razvoja. Manjka ji denarja za nabavo in popravilo instrumentov. Ves brkinski in črški kraj pa nima niti tega.

Veliko je bilo govorjenja o ustanovitvi društva »Svoboda«, vendar so razumeli le v Herpeljah, kjer so na občnem zboru dne 16. januarja sprejeli predlog predsednika, da na mestu dosedanjega pevskega društva »Rdeča zvezda« osnujejo »Svoboda«. »Svoboda« naj bi imela razne sekcije in sprejemala v svoje vrste vse ljubitelje kulture in prosvete na območju bodoče komune. Tu imamo veliko nadarjenih pevcev, ki bi lahko izpopolnili sedanjih mešanih pevskih zborov, ojačili moški zbor in ustanovili še ženski pevski zbor.

Pred kratkim smo ustanovili društvo »Partizan«, ki šteje 80 članov. Med člani je veliko zanimanje za nogometno sekcijo, ki je najbolj prijavljena od vseh drugih športnih igralcev. Tudi namizni tenis, odbojka in ſah so v polnem razmahu. Mislišti bo treba na primeren prostorček, kjer bi ljubitelji športa našli svoje zavetje.

Dela pri gradnji zadružnega doma dobro napredujejo. V prvem nadstropju bo kmalu dokončanih šest prostorov, kamor se bo potem vselil sedanjih občinskih ljudskih odber in sedanje prostore prepustil za stanovanja. Tu bo tudi sedež bodoče komune. Upamo, da bo tudi dvorana za prireditve kmalu dograjena. Brez te si ne moremo zamišljati napredka v kulturnem življenju na vasi.

L. Č.

nekaterih kmečkih delovnih zadrug v okraju, ki se borijo z različnimi problemi in ne morejo na zeleno vejo, zato je Okrajna zadružna zveza predlagala, naj bi jih razformirali in sprememili v državna posestva. Glede na to, da je zemeljski fond teh zadrug last splošnega ljudskega premoženja, je OLO predlog lahko usvojil. Tako se bosta reorganizirali KDZ Ravnik in Cerknica v državnih kmetijskih posestvih, kar bo gotovo koristilo napredku kmetijstva na notranjskem področju.

Ni seje Gospodarskega sveta OLO, ki ne bi imela na dnevnem redu tudi vprašanje prometa z lesom ali druge gozdarske zadeve, kar je pač odraz gospodarske strukture postojnskega okraja. Ugotovili so, da so v lanskem letu izvozili nekontrolirano iz okraja velike količine hlodovine, s čimer je bil OLO prikrašjan na prometnem davku in gozdnem skladu za težke milijone. To je bilo mogoče, ker je lani bil še vsak upravičen nakupovati les, kar pa je letos urejeno z odločbo Izvršnega sveta LRS, po kateri bodo smele kmetijske zadruge prodajati les samo registriranim podjetjem za trgovino in predelavo lesa ter samou na osnovi pravilno sklenjenih kupoprodajnih pogodb. Razen tega pa bodo poostriči kontrolo izvoza lesa z izdajanjem spremnic zlasti v pogledu količine, ki je bila doslej na posamezno spremnico daleč

prekoračena. S kontroliranjem kmetijskih prevozov hlodovine, pričemer bodo sodelovali organi Ljudske milice, bo v prihodnje odpadla velika gospodarska škoda, ki jo je okrajni proračun utrpel zaradi omenjenih pojavorov.

Gospodarski svet je imenoval med drugim na svoji zadnji seji tudi komisijo za pregled zaključnih računov gospodarskih organizacij. Nekaterim strokam, oz. obratom so znižali rok dostave teh računov.

Nova uredba o pravilnem davku ne obsegata davka na promet pricvodov in storitev zasebnih obrinikov in s tem odpade davek po tarifni postavki 89/A. OLO je sprejel sklep o uvedbi občinskega pravilnega davka na vse proizvode privatnega sektorja, ki bodo v delu A in B tarife niso podprtveni plačilu zveznega pravilnega davka.

OLO je tudi sprejel sklep o uvedbi in organizaciji rajonske elektroenergetske inspekcijske na Primorskem, s sedežem v Novi Gorici.

Sprejeli so tudi sklep, da je zadnji rok za izdajo delovnih knjižic prvi april letos. Zadnji rok za vložitev prijave je 15. februar, posredovalnica za delo mora zbrane prijave predložiti najpozneje do 15. marca pristojni komisiji za priznanje delovne dobe, ta pa mora svoje delo popolnoma končati in izdati odločbo najpozneje do 20. marca letos.

B. J.

Za večji odkup mleka na Tolminskem

Na Tolminskem je najvažnejša gospodarska panoga živinoreja in v zvezi z njo mlekarstvo, klub temu pa je še pred kratkim podjetje »Planika« v Tolminu dobivalo tako majhne količine mleka, da ni moglo izpolnjevati niti svojih obveznosti do Jesenice. Zakaj na Tolminskem ni mogoče dobiti mleka?

Eden glavnih vzrokov je gotovo cena. »Planika« je v zadnji četrini prejšnjega leta plačevala mleko s 3,5% maščobe okrog 19 dinarjev za kg. Razumljivo je, da je bil odkup minimalen prav zaradi tega, kajti kmetje trdijo, da jim za to ceno ne kaže prodajati mleka. To tudi drži. Če ga v svojih vaških mlekarnah predelajo v mlečne izdelke, dobijo zanjo precej več.

Tudi za tako stanje je več vzrokov. Omenimo naj samo to, da te vaške mlekarnne ne plačujejo niti obresti od osnovnih sredstev, niti davka na promet pricvodov, medtem ko podjetje »Planika« plačuje vse te obveznosti. Kaj pa razlika med ceno pri kmetu in potrošniku? Da je ta razlika velika, je vzrok tudi v tem, da »Planika« ni dobila v bližnji okolici Tolminca dovolj mleka in tako je moral tričetrti avto za bonih 50 litrov mleka tudi do 25 kilometrov daleč. Kot vidimo, je še prevoz znatno vplival na ceno.

Da bi te in druge nevšečnosti odpravili, bi kazalo osnovati pri »Planiki« nekak medzadržni odbor iz kmetov zadružnikov, ki bi se skupno z upravnim odborom podjetja ukvarjal z odkupom, predajo in predelavo mleka. Ta odbor naj bi imel vpogled v celotno poslovanje podjetja. Le na tak način bodo najlažje odstranili vse slabosti v podjetju, ki so jih kmetje čisto upravičeno grajali. Podjetje mora postati takoreč last proizvajalcev, v katerega bodo odvisno mleko kmetje pod gotovimi pogoji predelali v dosedanjih

maščobo znatno dražje, cena pa bi se lahko dvigala ali padala z ozirom na kvalitet in količino oddanega mleka.

Dalje bo treba poskrbeti, da bodo po zakonskih predpisih pravilno registrirane vse mlekarni, ki na kakršenkoli način predelujejo mleko v mlečne izdelke. Te morajo imeti za obratovanje posebno dovoljenje. Pa tudi vsak mlekar mora imeti spričevalo visokokvalificiranega delavca — mojstra s strokovnim izpitom. Če tega nima, ne bi smel biti zaposlen pri predelavi mleka. Za tiste vaške mlekarni, ki bi po uvedbi vsega omenjenega oddajale mleko, naj bi Gospodarski svet pri okrajnem ljudskem odboru odožil zahtevo po registraciji za nedoločen čas, seveda če bi se vseskozi držale dogovora o oddaji mleka. S tistimi, ki ne bi držale dogovora, pa bi morali postopati po predpisih in jih brezpostreno zapreti. Olajšavo, ki bi jo nudili tistim mlekarnam, ki bi pokazale razumevanje, je treba razumeti tako, da hočeta okrajni Gospodarski svet in Zadružna zveza pomagati proizvajalcem tudi v tisti dobi, ko bi bilo mleka dovolj in v primeru, da ga podjetje ne bi moglo vsega odkupiti in predelati v mlečne izdelke. S tem bi v izogib gospodarske škode dopustili, da bi odvisno mleko kmetje pod gotovimi pogoji predelali v dosedanjih

Pred začetkom pomladnih del

Ugodno vreme omogoča našim kmetom, da so z deli v vinogradih in na polju na tekočem. Na sončnih legah je že izklil prvi grah. Tudi ozimni posevki do sedaj dobro kažejo, škoda le, da je premalo poseljanega.

Nastaja pa vprašanje, ali bomo letos lahko obdelali vso zemljo, ki je namenjena za pomladanske setve in saditve. Na kmetih se vedno bolj občuti pomaganjanje delovne sile. Neobdelane ali le delno obdelane zemlje je vedno več. Veliko je povsem primer, da so manjši posetniki zaposleni pri raznih podjetjih, kjer delajo za zasluge v delu. Po opravljenem delu v podjetju se ti delavci spremenijo v kmetovalec. Naravno da tisto zemljo, ki jo imajo, obdelajo bolj na hitro in površno. K temu se pridružujejo še zapuščeni vinogradi. Nevarnost je, da bo mnogo naših žlahtnih trt slabo oskrbljenih in da se bodo namesto zdravih listov in grozdrov razvijale bolezni, ki bodo okuževale ostale dobrino obdelana vinograda. Pri tem tem je nevarnost, da bo proizvodnja vina manjša in rav tako tudi manjša proizvodnja zgodnjih povrtnin. Tega ne smemo podcenjevati, kajti prav zgodnja zelenjava je na inozemskih trgih zelo cenjena in je vsako leto po njej veliko povpraševanje. Umestno bi bilo, da bi pravočasno poskrbeli za nadomestno delovno silo, ki bo obdelala zapuščene površine. Potrebna bo vsa pomoč zlasti v tehniki, da bo lahko delo pravočasno opravljeno, v kolikor bo sploh lahko.

Cakajo nas pa še druge važne in neodložljive naloge. V tem času je najbolj važno škropljenje sadnega drewna. V nekaterih predelih Dal-

macije se je v velikih rojih pojavila oljčna mušica, v Goriških brdih pa se je pojavila češnjeva mušica. Objektih pojavih v naši sosesčini ne bomo smeli držati kržem rok, temveč bo treba nastopiti z vso natančnostjo in odločnostjo, da obvarujemo naše češnje pred škodljivcem, ki bi nam lahko povzročil veliko škodo.

Kmetje, ki imajo svoja posestva v Vanganeljski dolini, kjer je v teku regulacija hudournika Karlonje, so lanske jeseni posejali ozimna žita kot prejšnja leta. Ker z regulacijskimi deli nadaljujejo, gre seveda delo po načelu čez obdelana in neobdelana zemljišča. Pri tem nosijo krivo za škodo, ki jo bodo treti deli v podjetju se ti delavci spremeni v kmetovalec. Naravno da tisto zemljo, ki jo imajo, obdelajo bolj na hitro in površno. K temu se pridružujejo še zapuščeni vinogradi. Nevarnost je, da bo mnogo naših žlahtnih trt slabo oskrbljenih in da se bodo namesto zdravih listov in grozdrov razvijale bolezni, ki bodo okuževale ostale dobrino vinograda. Pri tem tem je nevarnost, da bo proizvodnja vina manjša in rav tako tudi manjša proizvodnja zgodnjih povrtnin. Tega ne smemo podcenjevati, kajti prav zgodnja zelenjava je na inozemskih trgih zelo cenjena in je vsako leto po njej veliko povpraševanje. Umestno bi bilo, da bi pravočasno poskrbeli za nadomestno delovno silo, ki bo obdelala zapuščene površine. Potrebna bo vsa pomoč zlasti v tehniki, da bo lahko delo pravočasno opravljeno, v kolikor bo sploh lahko.

Ce bo lepo vreme tako držalo, bo treba kmalu misljiti na saditev zgodnjega krompirja. Zelo se je kmetom priljubil holandski krompir. Izkušnje so pokazale, da ostane dalj časa svež, zato potrošniki po njem bo povprašujejo. S tem ne trdimo, da je domači istrski krompir slabši, toda ker dozori prej kot holandski krompir, tudi prej ovene.

Kaj kmalu bo prisel tudi čas prvih odkupov zgodnjih pridelkov: graha, solate, jagod, češnjev itd. Ze sedaj se naša odkupna podjetja (Fructus in kmetijske zadruge) pridržajo na to. Zeleti je, da bi bilo boljše kot lani. Posebno skrbi, da bo na razpolago dovolj embalaže, in da bodo tudi cene primerne. Vsi tisti, ki so letos sejali grah — in teh ni malo — so že sedaj v skrbih, če se morda ne bodo ponovile lanske nepravilnosti pri odkupu. Naj bi to služilo za dobro šolo vsem. Nikakor ne smemo dopustiti, da bi se blago, ki ga kmetje s takim trudem in stroški dobijo iz zemlje, tako neodgovorno uničevalo, kot je bilo nekaj primerov lani. To zelo slabo vpliva na kmetovalce in jih ne vzpodbuja, naj bi sejali take kulture, ki zahtevajo veliko delovne sile.

Tiste zadruge, ki imajo večji odkupni okoliš, naj bi že sedaj mislite, kako bodo uredile odkup, da člani ne bodo predolgo čakali na oddajo. Lani smo na nekaterih krajinah opazili več odkupnih središč. To je treba samo pohvaliti, ker je bila s tem zelo olajšana oddaja pridelkov.

Precej nejevolje je lani povzročila nekaterim svojim članom zadružna Koper-okolica, ker jim je nekajkrat zavrnila pripravljene paradižnike, ki niso odgovarjali zahtevam trga. Pri zadehti so potem odpeljali zavrnjeni paradižniki in Izolo in ga je tamkajšnja zadružna odkupila brez nepotrebnega sitnarenja po nižji ceni.

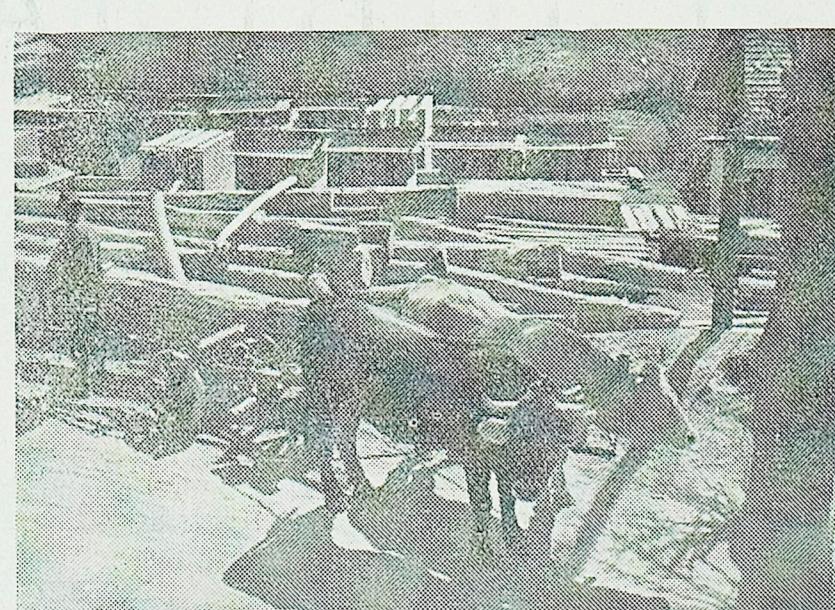
Pr.

Prometna nesreča v Semedeli

V nedeljo je pri Semedeli postal žrtev avtomobilске nezgodne kmetovalcev Jože Markežič iz Smarij pri Kopru. Markežiča je povožil avtobus iz Trsta, ki ga je vozil šofer Emilio Bratovič. Ponesrečenca so takoj odpeljali v izolsko bolnico, kjer so zdravniki ugotovili pretres možgan in zlom levega gležnja. Šoferja so pridržali, dokler ne ugotovijo vzrokov, ki so dovedli do nesreče.

31. januarja se je na cesti v Valmariju pripetila lažja prometna nezgoda. Makor Josip, iz Plavij št. 162, je v vijenjem stanju podrl nihudega slutečega H. M.

Vsi ti primeri naj bodo resen oponim pęščem in šoferjem.

Les je največje bogastvo postojnskega okraja in preživlja mnoge prebivalce. Na sliki vidimo dovoz lesa na skladišče v Raketu.

NA KRASU BOSTA DVE KOMUNI

Na sežanskem so že temeljito pravili ustanovitev komun. Na področju vsega doseganja okraja bosta samo dve komuni, s sedežema v Sežani in Herpeljah.

Sežanska komuna bo obsegala sedanje občine Komen, Stanjel, Dutovlje, Senožeče, Sežano, Vrème in Divačo, le vas Rodik iz divaške občine bo pripadla herpeljski komuni. Ta pa bo obsegala občine Herpelje, Materij, Podgrad (iz te bosta vasi Pavlica in Studena go-pripadli komuni Ilirska Bistrica) in Podgorje z izjemo vasi Praproče in Crnoče, ki bosta pripadli komuni Koper. S področja sedanjega sežanskega okraja bosta razen tega pripadli bodoči koprski komuni tudi celotni občini Črni kaž in Gračiče.

Sežanska komuna bo merila 473 km² ali 47.301 ha. Imela bo 18.300 prebivalcev na 38 kvadratnih kilometrov. Polovico je kmetov, ena tretjina delavcev in obrtnikov. Narodni dohodek bo znašal 47.000 din na prebivalca. Od skupnega narodnega dohodka 851 milijonov din odpade 285 milijonov na kmetijstvo, 270 na industrijo in promet, na gradbeno dejavnost 150, na trgovino in gostinstvo skoraj 100 in obrt 47 milijonov din. Komuna bo imela 3.149 kmečkih gospodarstev z 9.765 glav goveje živine, 2.357 drobnice in 3.482 prašiči. Proračunskih dohodkov je bilo na tem področju leta 1953 95 milijonov din, danči pa so pogoj, da se v prihodnjem občutno zvišajo vzporedno z razvojem in napredkom gospodarstva, zlasti industrije. Podvojila se bo zaradi mehanizacije, ki se zdaj uvaja v njenih obrahilih, industrija kraškega marmora, prav tako po lahko posvečala svojo proizvodnjo po sedanjih vselitvih v novo poslopje tovarna pletenih, razvila in osamosvojila se bo lahko radion industrija. V prihodnjem letu bo začel z delom novi obrat bodoče koprsko tovarne motornih koles, dozidana bo tovarna pohištva v Dutovljah, kar bo vse vplivalo na povečanje nadrnega dohodka.

V kmetijskem pogledu ima bodoča sežanska komuna enotno strukturo. Razvojne možnosti ima samo živinoreja in vinogradništvo, kar bo treba v največji meri izkoristiti. V ta namen je že predvidena gradnja sodobne vinske kleti v Dutovljah, pospešiti pa bo treba tudi izbiro plemenske živine. Problem je pogozdovanje, ki je potrebno na vsem področju komune in bo treba v to vložiti še velika sredstva.

Lepo perspektivo ima komuna v razvoju turistične dejavnosti, ker ima na svojem področju nekaj čudovitih objektov. Skocjanske Jame, Divaška jama, Vilenica in Dimnica so zdaj v lokalni upravi. Treba bo ustanoviti poseben zavod za upravljanje teh objektov in spodbeta vložiti tudi precej sredstev za njihovo ureditev.

Sežana se bo kot sedež komune razvila v gospodarsko in kulturno središče za vse področje. Imela bo tudi dobro organizirano zdravstveno službo, kar je posebno važno glede na precejšnjo oddaljenost od drugih zdravstvenih centrov, na katere je bila doseg v glavnem navezana. V komuni sta dva zdravstvena doma, dve splošni ambulant, dve lekarni, tri zdravstvene postaje, tri zobne ambulante, dva zobotehnična laboratorija, en protituberkozni dispanzer, pet materinskih posvetovalnic in ena šolska poliklinika. S tem je zagotovljena tudi uspešna zdravstvena služba v bodoči komuni Sežana.

Herpeljska komuna bo nekoliko manjša od sežanske. Merila bo 316 km² (31.678 ha). Imela bo 9236 prebivalcev, na km. km 29, od tega večino kmetov. Na prebivalca je bilo v 1953 letu 29.500 din narodnega dohodka na tem področju. Od 270 milijonov dohodka dpade na kmetijstvo in gozdarstvo 137 milijonov, na industrijo in promet 52, na gradnje 45, na trgovino in gostinstvo 31 in na obrt 17 milijonov dinarjev. Kmečkih gospodarstev ima herpeljska komuna 1.702 s 5.132 glavami goveje živine, 1000 drobnice in 2281 prašiči.

V letu 1953 je znašala kupna moč posameznega prebivalca na področju nove komune 26.000

din, skupnih proračunskih dohodkov pa je bilo 24 milijonov din. To je razmeroma malo in zato obstoj te komune utemeljuje bolj zemljepisni položaj kot pa gospodarski razlogi. Herpeljsko področje je namreč zelo raztreseno in od vseh drugih središč razmeroma mogoče tudi na preosnovanje. Komuna ima zdravstveni dom v Herpeljah, dve splošni ambulant, dve zdravstveni postaji, zobno ambulanto z laboratorijem, antivenerečnim dispanzer, štiri materinske posvetovalnice in lekarino. Potrebujo pa bo okrepiti zdravstveni kadar, ker ga primanjkuje.

To so v kratkem najznačilnejši podatki za novi komuni s sedežema v Sežani in Herpeljah, ustanovljeni na področju sedanjega sežanskega okraja in bosta spadali v koprsko okrajno skupnost komun.

Gluhonemi so zborovali

Pred kratkim so zborovali v Zavodu za gluho mladino v Portorožu gluhi koprških okraja. Kakih 25 ljudi različne starosti in spola se je zbral k ustanovnemu občenemu zboru svojega društva. Teži zborovanja so se udeležili zastopniki JLA, Sveta za zdravstvo okraja Koper, Glavnega odbora združenja gluhih Jugoslavije in zastopnik Društva gluhih iz Sežane.

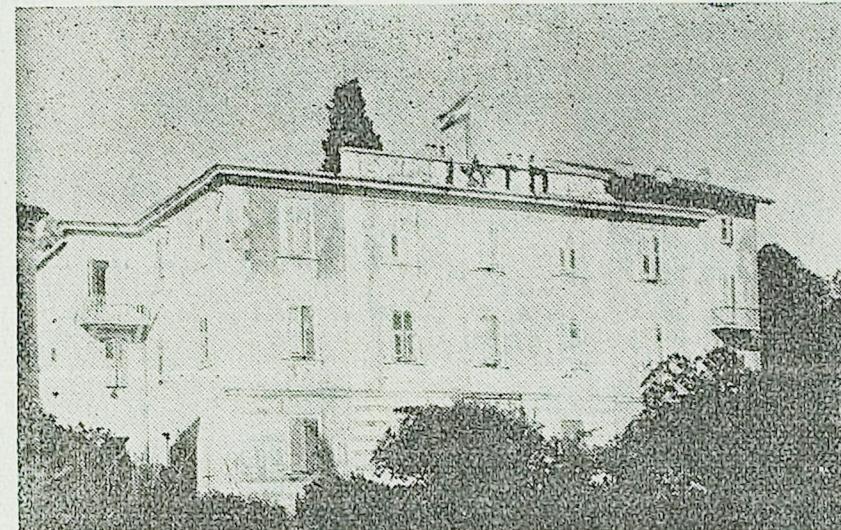
Zbor je nudil posebno sliko. Nekaj ljudi je z govorom posebnega prizvoka motilo tišino, ki je vladala v zborovalni dvorani. V takem vzdušju je ravnatelj Zavoda za gluho mladino Vinko Rupnik začel zborovanje. V poročilu je omenil sodelovanje gluhih v NOB, ki je bilo znatno in za mnoge tudi usodno, ker so prav v njej izgubili sluh. Govoril je tudi o njihovi osamljenosti in o tem, da so preveč prepusteni samim sebi, kar je večkrat vzrok njihove globoke duševne otopelosti, ki jo zdravniki zaznamujejo že z idiotizmom.

V prejšnjih časih so bili gluhi le v breme, nova Jugoslavija pa je ta položaj spremčila v temeljih. Osnova je skupnost gluhih na načelih človečanskega odnosa do teh trpečih ljudi. Ta skupnost se bori za njihovo rehabilitacijo in vključevanje v naše družbeno življenje.

Na zborovanju so gluhi sprejeli nekaj važnih sklepov. Napravili si

bodo društvene prostore, organizirali tečaje za gluhe brez šolske izobraževanja, borili se bodo za zagotovitev dela in pravičnih delovnih po- gojev za svoje člane, za njihovo spoščno in politično vzgojo itd.

Zborovalci so si ogledali tudi Zavod in razstavo pismenih in ročnih izdelkov govorcev. Ogled se je končal v avdioškem oddelku Zavoda, kjer jim je ravnatelj v grobem pojasnil načela slušne vzgoje. .. R.

Zavod za gluhonemo mladino v Portorožu

GROSISTIČNO TRGOVSKO PODJETJE

TEKSTIL

LJUBLJANA

Ciril-Metodova ulica 3

telefon 23-109

priporoča

vsem cenjenim odjemalcem, da si ogledajo
novoustanovljeni oddelek za volneno blago

Polletni uspehi na šolah sežanskega okraja

in doma, ampak tudi učilnica, o-prema in učila. In tudi v tem pogledu čaka novoustanovljene šolske odbore zelo hvaležna in odgovorna naloga.

V številu 2524 so všeti tudi oni učenci, ki obiskujejo pete in šeste razrede osemletk. Ta dva razreda odgovarjata prvemu in drugemu razredu gimnazije. Takšnih osemletk je v okraju sedem (lani 4). Višje razrede obiskuje 323 učencev (lani 140). Polletni uspeh v teh razredih je mnogo nižji od uspeha v njihih razredih, saj znaša 61% in je za 4% nižji od uspeha lanskega polletja. Ta padec za 4% nas ne sme motiti, ker je učni načrt precej zahteven. Je pa mnogo učencev v teh razredih, ki so bili do četrtega razreda kar pridni, so pa v petem razredu postali leni in brezbrizni. Za vsa našete in opomne so kar otočeli. Odkotda sprememb? Še vedno čujemo med našimi ljudmi opazke na račun šole: kaj vendar je treba toliko učenja! Sam znam le za silo brati, pisati in računati, kljub temu sem se le dobro prebijal skozi življenje! Takšne in sljene opazke se kaj rade vsidrajo v miselnost našega učenca, ne da mu miru, stalno ga motijo in njegova volja do učenja vedno bolj peša. Drugi vzrok stabilnih uspehov je (udi v tem, da so mnogi teh učencev preobremenjeni z domaćim delom in včasih nimajo niti toliko časa, da bi mogli napisati domačo vajo). Prenognokrat res ne vemo, kje je mejna zmogljivosti našega otroka.

V okraju je pet gimnazij s 34 razdelki in 42 učnimi močmi. Vseh dijakov v nižjih razredih gimnazije je 936 (lani 798). Cvetkom se je srečno izognilo 555 dijakov ali 56,4% (lani 52,7%). Najlepše so se odrezali dijaki 3a razreda v Komnu, ki so dosegli 81% uspehov, najslabše pa tretješolci v Herpeljah z 28,6% uspehom. Prvim želimo, da bi ta uspeh obdržali, drugim pa, da bi jih v prihodnosti posnemali. Pohvaliti moramo tudi dijake 1a razreda v Sežani, ki so se s svojim 71,4% uspehom zelo približali najboljšemu uspehu. Kaj slabo so uspeli dijaki 2b razreda v Sežani z 42,8% uspehom in s tem zasedli drugo mesto, od spodaj namreč!

Pa še nekaj o predmetih, ki povzročajo našim dijakom največ neprijetnosti! Mislim bo kdo, da je to matematika! Pa ni! Ta se je umaknila na tretje mesto. Od 936 dijakov ima 155, ali 16,6% negativno oceno iz tega predmeta. Na prvem mestu straši nemški jezik. Je 187 nezadostnih ocen ali vsak peti dijak je v sovraštvu s tem predmetom. Sledi slovenski jezik s 176 nezadostnimi ocenami.

V Sežani sta tudi peti in šesti razred z 48 dijaki, ki se kar dobro drže. V petem razredu je 68% uspehov, v šestem pa 75%. — jaz—

Predzna zlikovca prejela zasluzeno kazen

Pred kratkim se je v Ilirska Bistrica pripetilo nekaj predzravnih tativ dvokov — kar pet jih je zmanjšalo in še rezervno kolo s poltovorno avtomobilu Volita Evgena iz Postojne. Ob kolesu so bili Primo Ivan iz Jasena, Štemberger Anton, Volk Alojz in Šircelj Ivan iz Ilirske Bistrike ter Pugelj Jožef iz Zarečice.

Organi Ljudske milice so šli takoj na delo in kmalu izsledili podjetna uzmovišča. Bila sta mlada fantata, 22 in 23 let stara Grbec Andrej in Štemberger Milan, oba sinova premožnih staršev — knetov v vasi Vrbovo pri Ilirska Bistrica. Ukraden dvokolesa so iz sena Grbčeva očeta romala spet v roke svojih pravih lastnikov, nepoštena »podjetnika« pa pred sodiščem na zagovor. Ker sta sinova razmeroma premožnih staršev in nikakor nista trpela pomanjkanja, razen tega pa sta se spravila na krajo koles, ki so prevozno sredstvo delovnega človeka, kupljeno za težko prislužene denarje, je sodišče v Ilirska Bistrica upoštevalo ta dejstva kot obtežilne okolnosti in kaznovalo Grbec Andreja z dveimi leti, Štemberger Milana pa z enim letom in pol zapora —

GOSTOVANJE SNG IZ TRSTA V KOPRU

V svoji jubilejni, deseti sezoni svojega obstoja, je Slovensko narodno gledališče v Trstu kot peto premiero v letosnjem delovnem letu uprizorilo dramo mladega angleškega dramatika holandskega rodu Jan de Hartoga »Sopotnika«, ki jo krasil raho ironični podnaslov »Pod nehom zakonske postelje«. Po uspešnem gostovanju v Ljubljani se je tržaško gledališče ustavilo v Kopru in dalo 27. in 28. januarja dve predstavi, ki sta vzbudili navdušeno priznanje. Avtor Jan de Hartog, ki je »Sopotnika« napisal že leta 1947 in jo do premiere 1951 v New Yorku večkrat predeloval, je hotel s to drama pokazati življenjsko pot dveh zakoncev od njune poroke do njune smrti. Ta zamisel bi se lahko ob nespretnem avtorjevem peresu spregrla v limonadno skrupalo ali pa celo v odurmo lascivno reportažo.

Štefka Drolčeva in Joško Lukež v Hartogovi drami »Sopotnika« (I. slika)

Naderejni avtor se je izognil obema nevarnima čerema in pokazal v sedmih slikah najrazličnejše dogodke in peripetije, ki lahko dolete zakonsko dvojico v 48 letnem zakonu; nemir in zadrga pred poročno nočjo, pričakovanje prvega otroka, prva naveščanost in z njo tudi prvi poskusi ljubosumja in živčno napetih scen, prvi problemi v zvezi z vzgojo otrok, smrt enega od zakoncev in grenačka zapuščenost preostalega, ki v samotnih dneh v duhu podoživlja vse svoje zakonsko življenje z njo, ki je ní več.

Zadnji prizor je nekoliko problematičen; v celotnem dramskem realističnem konceptu izzyven celo male misterio in bi lahko stal — če bi se avtor odločil za retrospektivo — na začetku. V tej obliki, ki smo

Kulturne novice

V Londonu gostujeta zagrebška Opera in balet. Po navdušenem sprejemu in velikem zanimanjem, ki so ga pokazali za naše umetnike Londončani (saj so nekateri stali za vstopnice vso moč), je sledilo deljeno mnenje kritike, ki je sicer pochlival nekatere soliste in zlasti balet, toda ne priznava evropske kvalitete našim uprizoritvam svetovnih del. Enodušno pohvalo pa je žel Jakov Gotovac s svojim »Erom z onesva sveta«, za katerega pravijo glasbeni kritiki, da je nekaj avtentične, narodnega in edinstvenega in da je ansambel s to uprizoritvijo povedal Londončanom, kako globočko ljubi svojo domovo.

*
Pesnik Peter Levec je izdal zbirko svojih pesmi pod naslovem »Zeleni val«. Drobna knjižica vsebuje 39 liričnih pesmi s široko tematiko: vsa avtorjeva doživljajev v zadnjih letih vojne in v povoju letih. Recenzent »Ljudske pravice« je mnenja, da pesmi sicer niso odkrile nič revolucionarnega, da pa pomenijo za pesnika lep uspeh, kajti dobra desetina pesmi ima vse pogoje, da jih literatura spračme za stalno.

Mednarodnega jezika

ESPERANTO

Se lahko hitro naučite v našem dopisnem tečaju. Ako pošljete znamko za din 50.—, Vam pošljemo brezplačno na ogled prve lekcije.

Zveza esperantistov Slovenije
Ljubljana, Miklošičeva 7-I.

jo videli, pa je odveč, čeprav sluti zakonca zdaj sem, zdaj tja. Vtis sem imel, da se je Joško Lukeš ujal z igro Štefke Drolčeve šele v tretji sliki (tudi avtorjevo pero je v prvih dveh slikah navidezno škripalo), potem pa je rasla njegova figura od slike do slike, tako da nam je tudi spomin na prvi dve sliki naknadno prirasel k srcu. Štefka Drolčeva, katere igralsko intenzivnost lahko vzposejamo samo še s tisto v »Dedinji«, je bila skozi šest slik tako suverena, preprosto življenjska in polnokrvna, da je vsakdo spoznal, da gleda veliko umetnico. Oba igralca sta hud fizični in igralsko notranji napor premagala navidez zlahkoto in dala umetniški užitek, ki je nepozabljiv.

Režiser Jože Babič je izbral za »Sopotnika« iz svojega ansambla dva najbolj ustrezajoča igralca: Štefko Drolčeva in Joško Lukeža. Izbrala je temeljila na dejstvu, da morata biti igralci tako mlada, da lahko življenjsko verno podasta novoporocenca, pa tudi igralca s tako širokim registrom, da prikažeta ob koncu modrostna in dobrotljiva starčka. Tema zahtevama sta povsem ustrezala Štefka Drolčeva in Joško Lukeš, ki sta svoji zahtevni vlogi odigrala prisrčno, intenzivno in prepričevalno. Imeli smo priložnost gledati igro, ko gledalec ne vidi več kučil in ne šminke, ampak samo čudno življenje, ki premetava dva navadna

zakonca zdaj sem, zdaj tja. Vtis sem imel, da se je Joško Lukeš ujal z igro Štefke Drolčeve šele v tretji sliki (tudi avtorjevo pero je v prvih dveh slikah navidezno škripalo), potem pa je rasla njegova figura od slike do slike, tako da nam je tudi spomin na prvi dve sliki naknadno prirasel k srcu. Štefka Drolčeva, katere igralsko intenzivnost lahko vzposejamo samo še s tisto v »Dedinji«, je bila skozi šest slik tako suverena, preprosto življenjska in polnokrvna, da je vsakdo spoznal, da gleda veliko umetnico. Oba igralca sta hud fizični in igralsko notranji napor premagala navidez zlahkoto in dala umetniški užitek, ki je nepozabljiv.

Zal je na drugi predstavi bilo v dvorani nekaj ljudi, ki so z neslanimi opazkami in glasnim gorjenjem motili zbranost tistih ljudi, ki prihajajo v gledališče uživat umetnost, ne pa preganjati dolgčas. Se ne bi dalo dobiti kakšnega vratarja, ki bi v takšnih primerih posegel po sredstvih in take nekulturne ljudi postavil na sveži zrak?

Vasja Ocvirk

Izdaje založbe MLADINSKE KNJIGE v Ljubljani

„Nekoč je živel deklica...“

Začetek pravljice, kdo ga ne pozna! Resničnost se prepleta z neresničnostjo, možno z nemožnim, v stoletjih in stoletjih nakopičena ljudska modrost govori otroškemu srcu, pa tudi zrelim ljudem. Med najpopularnejše knjige zadnjih stopetdesetih let sodijo pravljice nemških učenjakov Jakoba in Wilhelma Grimma, ki sta jih zapisovala po ljudskem bajanju in darovala mladini. Izbor teh pravljic je izdal založba »Mladinske knjige« pod naslovom »ŽABJI KRALJ IN DRUGE PRAVLJICE« v mojstrskem prevodu pisatelja Frana Albrehta. Izbor je zajel predvsem tiste pravljice, ki

imajo zdravo in realistično življenjsko obnovbo. Med njimi najdemo cestiste, ki se vedno najbolj privlačujejo otroško domišljijo in so jim najbolj pri srcu: Rdečo kapico, Janku in Metko, Trnuljčico, Sneguljčico itd. Od pravljic vseh narodov so prav zapisni bratovi Grimm našli največ odmeva med malimi poslušalci in velikimi brači. Po teh pravljicah so nastajale otroške igre in filmske risanke in se danes nastajajo. Novo slovensko izdajo spremljajo originalne ilustracije (kakršne so izšle pri prvi izdaji leta 1812) Moritza von Schwinda in Ludwiga Rihtera. Vendar bi verjetno domači ilustrator otrokom pravljično snov še bolj približal, ker bi v njih ujel odsev današnjih dñi.

*

Ob stoletnici rojstva našega pisatelja Frana Levstika je izdal založba »Mladinske knjige« njegovega MARTINA KRPANA z bogatimi ilustracijami Toneta Kralja. Povest o Martinu Krpanu je izšla prvič v Slovenskem glasniku leta 1858 in od takrat je doživela lepo vrsto ponatisov in izdaj. Tudi Mladinska knjiga je izdala že pred štirimi leti z ilustracijami Hinka Smrekarja, ki so še vedno najbolj veren odraz vsebine, koljpa in dobe ter končno tudi podobe junaka naše klasične povesti. Pozneje so se še mnogi ilustratorji lotili Martina Krpana (Perko, Pregelj, Lučev), toda nihče ni mogel dosledno mimo Smrekarjevih ilustracij. V sedanji izdaji in ilustracijah Toneta Kralja je naša ljudska povest postala mladinska slikanica, tako po zunanjih oblikah kot po načinu ilustriranja. V svojih podobah je slikar Kralj zajel pejsaže iz tržaškega pristanišča, z Notranjskoga, iz Ljubljane z Gradom in ozadjem, splašeni in zavistni dunajski cesarski dvor ter celo galerijo oseb iz Levstikove povesti. Posebna novost pa so prizori, ki se ne nanašajo dobesedno na dejanje v besedilu, ampak na dejanja, o katerih je govorila (Krpan naklada sol, nosi rajno ženo v ovratniku, slaminati Krpan proti brdavsu i. dr.).

*

Tudi večjih otrok niso pozabili pri »Mladinski knjigi«. G. Bertinetto zgodba »JURE IN NJEGOVA UŠESA«, podnaslov: Zgodba o nadarjenih otrocih, ki jim je učenje trin peti, je nekoliko Ostržkov rojak, le da je sodoben. Glavnemu junaku, Juretu, ni mar za šolo in njezina neposlušnost ga že v zgodnji mladosti vrže v življenje. Že prej doma, so mu ob neki priliki zrastla dolga ušesa in zdaj s to svojo nadlogo hodi po daljnih deželah. Znajde se v »Čudovito bajni deželi« Ameriki, med ljudozrci in lažnicami, dokler se zmagovalno ne vrne v domače Zabukovje. Po teh dogodivščinah Jure spozna, da življenje ni praznik in doseže pozneje v življiju mnogo čudovitih uspehov. Ta dobra mladinska knjiga je pisana prijetno in duhovito, prevedel jo je Albert Šink, ilustriral pa Italijan Attilio Mussino.

Z. L.

Prizor iz ameriškega barvanega filma »Vrnitev na Broadway«

Koncert gimnazijskega zbora iz Ajdovščine

V zadnjih dneh meseca januarja je priredil gimnazijski zbor iz Ajdovščine nekaj koncertov v koprskem okraju, med drugim tudi samostojni koncert v koprskem gledališču.

Koncert, ki ga je vodil prof. Čene Matičič, je v muzikalnem pogledu vsekakor uspel. Če upoštavam, še dejstvo, da je dirigent do neke mere glasbeni amater, saj je po svojem poklicu profesor matematike in fizike, je uspeh tolikan bolj zaviden.

Spredel, ki ga je zbor izvedel, je obsegal 18 pesmi različnih avtorjev. Moda pogam ni bil ravnan glasbeno zaokrožen, vendar pa je predstavil nekaj skladb, ki so poslušalce presentev v izvirnosti interpretacije ter izvedbe. Naj na kratko omenim vsebino sporeda: Po Pirnikovi »Zdravici« na Prešernovo besedilo je sledilo nekaj priredb narodnih pesmi, od katerih se je najbolj odlikovala Pa-

horjeva »Pa se sliši«, kjer je treba brez dvoma pohvaliti obe solisti, ki sta znatno pripomogli k uspehu pesmi. V drugi tretjini programa so pevci izvedli 6 pesmi, od katerih je bila najbolj zanimiva Maroltova: »Venec belik«.

V tretjem delu je preserjela Mokranjčeva II. rukovet, ki zahteva že precejšen ansambel in rutino. Toliko več priznanja zasluži zbor iz Ajdovščine, ki ga sestavljajo samo mladinke in mladinci, ki so pa kljub temu zmogli precej težko nalogo, tako v smislu interpretacije, kakor tudi v pogledu jezikovnih posebnosti. Med drugim je sledila tudi Maroltova prvega prekmurske narodne: »Marko skače«, za katero bi lahko rekel, da je odločno prekratka in bi jo morda veljalo ponoviti, seveda v drugačni interpretaciji.

Spred koncerta sta zaključili dve udarni pesmi, in sicer Miklošičeva »Pesem mladinskih delovnih brigad« ter Simonitijeva »Pesem o Titu«.

Ce hočem razčleniti objektivno sposobnost tega zbora, se moram ustaviti najprej pri disciplini. Vstopi posameznih glasbenih fraz in njihovih zaključki so bili vse kakor včer: toliko enotnost najdemo celo na redkoma. Kar pa zadeva dihanje posameznikov in celote, b' morda ne bilo napačno pričeti pri zboru s kakšnimi dihanimi vajami, ki bi olajšale poživovalno delo tako pevcev, kar tudi dirigentu.

Interpretacija se je v splošnem odlikovala v svoji izvirnosti in v logičnem razvoju. Naraščanje od kitice do kitice v posameznih pesmih je bilo zelo lepo izpeljano in tudi smiseln zaokroženo v celoto. Morda je na nekaterih mestih primanjkovalo čustvene napetosti, ki jo povprečni poslušalec pač pričakuje, v splošnem pa je bila interpretacija zadovoljiva, z ozirom na značaj zборa pa skoraj nadpovprečna.

Intonacija predstavlja brez dvoma eno največjih in najtežjih vprašanj zborovskega petja. Ne morem trdit, da je intonacija pri gimnazijskem zboru iz Ajdovščine slabba. Nasprotno, mnenja sem, da je bila relativno zelo dobra, kljub slabi intonančni piščalki. Vendar pa je motil portamento v ženskih glasovih, ki je b' najbolj očiten v Jerebovi pesmi »Dobra žena« ter Maroltovi »Venec belik«. Pri nekaterih pesmih je morda malce motilo tudi padanje tenorjev, kar pa na uspeh koncerta v nobenem pogledu ni vplivalo.

Ob tej priliki bi rad omenil še to, da postaja vprašanje koprskega kulturnega življenja do skrajnosti pereče. Navsezadnje se človeku nehoti vprašuje vprašanje: čemu gledališče, pevski zbor, godba, glasbena šola ter koncertne prireditve, če ni pri občinstvu prav nobenega odziva. Ves namen kulturnih in prosvetnih delavcev v Kopru je, da bi občinstvu nudili primerne kulturne prireditve, uspeh pa je — prazna dvorana.

Vladimir Lovec

Iz Ljubljane

Ljubljanska Drama je uprizorila komedijo angleškega pisatelja ruskega porekla Petra Ustinova »Trobi, kakov hočeš«. Kritika priznava režiserju Slavku Janu zgleden primer, kako je treba režirati mladega avtorja, ki ga odlikuje še neugnanost. Svojo nalogo so dobro rešili tudi naši igralci. Uprizoritev lahko šteje Drama med svoje uspehe in strokovnjaki so celo mnenja, da je ljubljanska izvedba Ustinove komedije boljša kot bi bila kjerkoli v Londonu ali Parizu, kajti drama ima v sebi mnogo slovanskega.

*

Triglav-film v Ljubljani je začel s snemanjem novega domačega umetniškega filma z narodnoosvobodilno tematiko. Scenarij je napisal Matej Bor po svoji »Baladi o kurirju«. Snemalna filmska ekipa je že odšla proučevat teren.

ŠKOFIJE so spet združene

Sedem let so bile Spodnje Škofije presekané na dva dela, sedem let so prebivalci bili prilepi in žrtve normalnega stanja. Sredi vasi sta bili v precejšnji razdalji na široki asfaltirani cesti dve zapornici.

Po sporazumu o izbrščku vpravljajo se že nenašravnava meja premaknila na dober kilometr pod vas. Ljudje so se oddalnili. Uniformirani funkcionarji z resnimi obrazci iz Škofije izbrščka izhajajo tudi znani slikar Herman Pečar.

Vas je začela zgubljati svoj kmeč-

in pijača kolikor je hotel. V svoji preprostosti niso volili iz vprašanja, temveč zato, da so se na dan vol tev posteno najedli in napili vse drugo jem pa ni bilo marni.

Med najstarejšimi družinami so v vasi družini Cupin in Pečar. Družna Pečarji so že veda odločili mreži. Nekateri so bili izvoljeni celo za župane, drugi pa so bili občinski odborniki. Iz tih družin izhajajo tudi znani slikar Herman Pečar.

Ali n' so te besede kot opoministim, ki zapuščajo žemljo in isčijo lažjega življenja drugod? Poselno mladi ljudje, ki jih stepi in omamijo, razkošje mestnih izložb, naj bi besede starega Jozeta vzel za svoje. Naj bi se oprijeli žemlji ter ji posvetili svoje moči in svojo skrb, pa jih žemlja ne bo razočarala, kot je že mars koga razočarala tujina.

P. A.

Najstarejši živec pevec Cupin s Škofij

ki značaj v letih 1928–1930. Takrat so začeli ljudje hodi na delo v Mlje in v Trst. Seveda niso pri tem opustili obdelovanje njiv in vogradi.

KULTURA IN KRAJEVNA IMENA

Skofje so dobre pro pevsko društvo Škofski gromči leta 1888. Najstarejši še živec pevec je Peter Cupin. Pevski zbor so vodili: Petic in Dekanov, Valente, Tul in Bertok. Ko je zbor izpopolnil, so nastopil na gostovanjih v Grazonu, pri Pobegin, v Dekanah, v Ospu, pri Elejših in Koroščih, (danes Sv. Barbara). V Ospu je nastopil v počasnem župni nadzorju. V okviru pevskega društva je delovalo tudi čitalništv.

Tovariš Cupin, ki ima danes 83 let, se še dobro spominja prvh nastopov in pripoveduje:

»Peti sem začel, ko mi je bilo komaj 14 let; bil sem pevec celih 69 let. Sprva sem pet tenor, kasneje bas. Ko se dorasi otroke, smo peli strije: jazz, dva sina in ena hčerka. Oba sina so odgnali Nemci v oktobrski ofenzivi leta 1943 in se nista več vrnila. Ce bi bila še živa, bi se ne ustreljala zatet karok svoje dni...«

Klub blžini Trsta, kjer se je ponotila in širila potujevalna mreža, so na Škofijah ohranili lepa in nepokvarjana slovenska imena krajev okoli vasi. Такrat so imena skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Pred 80 leti v vasi ni bilo slišati, da se vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Načinljivo za to vas je dejstvo, da vse do leta 1914 ni izselil noben prebivalec, niti v Trst niti v Ameriko. Ljudje so bili vajeni skromnega življenja in so bili zavoljni, da so lahko mirno živeli doma.

Izjava komisije SPK za ugotovitev stanja v Dijaškem domu v Kopru

Ze nekaj tednov spreminja naša javnost z zanimanjem, še bolj pa z začudenjem vrsto člankov, ki izhajajo v Slovenskem Jadranu in ki govore o prilikah v koprskem dijaškem domu.

Ljudje se upravičeno sprašujejo: kako je prišlo do tega, da niso mogli najti dijaki, predvsem višješolskih in uprava doma v nekaterih najosnovnejših vprašanjih vzgoje in discipline skupnega jezika in zo se raje odločili, da prenesajo svoje bojišče v časopisne stolpce in končno, na kateri strani je treba iskati krivca za sedanje nemogoče vzdružje v Dijaškem domu.

Komisija, ki jo je imenoval okrajni Svet za kulturo in prosveto z malogo, da podrobno preiše in prouči razmere v domu in ki je imela priliko, da se pogovori tako z upravnim odborom doma, kakor tudi z dijaki in vzgojnimi osebjem,

hote, hudo in težko popravljivo napako. Toda vse to so splošnosti, o katerih se da in se mora diskutirati.

Je pa eno osnovno načelo, o katerem ne more biti diskusije: odnos vzgojitelja do gojenca mora biti pozitiven, človeški in tovariški, drugače se nam vsa vzgoja izmaliči zgolj v dresuro. To je izhodišče vsakega vzgojnega dela in brez njega ni niti medsebojnega zaupanja, niti vzgojnih uspehov. Tega načела se ne bomo naučili iz nobene knjige in iz nobenega priročnika. To načelo izvira iz našega celotnega pogleda na svet in na človeško družbo.

Ce pa smo si o tem na jasneh, tedaj bomo težko razumeli, kako more odgovorni vodja doma napisati sodbo, da so dijaki hinavci, da so tako objestni, da so izgubili občutek za resnico in dostenost,

Tako priiano so pomagale mamici ob počitnicah

je ugotovila, da je treba smatrati članeke, ki so bili objavljeni v domačem tedniku, posebno pa še članek »Ta pot ne vodi k ciljku, za točen odraz napačnih vzgojnih načel, zgrešenih pedagoških prijemov in kasarniških metod, ki dejansko vladajo v dijaškem domu in za katere so odgovorni upravniki doma sam, kakor tudi del vzgojnega osebja. Ideje, iznešene v navedenem članku, niso samo plod nekega teoretičnega razmišljanja, ampak so obenem slika odnosa upravnika do mladine in načel, ki ga vodijo pri njegovem vzgojnem delu. Najbolj žalostno pri vsem tem pa je dejstvo, da se med vzgojitelji ni našel nihče, ki bi temu ugovarjal.

Toda ta načela in ta stališča so v bistvu tako nazadnjaška, da je treba o tem kaj več spregovoriti.

Prav gotovo je delo upravnika dijaškega doma težko in odgovorno. Posebno težko v domu, kjer prebiva nad 180 mladih ljudi različne starosti, od 11. do 20. leta, fantov in dekle. Nihče tudi ne bo zanikal, da je vzgojno delo, nadzorstvo nad delom vsakega posameznega dijaka, vprašanje discipline itd. neprimereno teže kakor v soli. Prav tako ne bo nihče zanikal, da se povsod tam, kjer je zbranih taklik ljudi, nujno poraja nekakšna kasarniška mentaliteta in to ne samo pri vzgojiteljih, temveč tudi pri dijakih. Vsakomur je tudi jasno, da internat nikoli ne bo mogel nadomestiti pravega doma z vso njegovo topločno indomačnostjo, čeprav živi mnogo dijakov, gojencev internata, v boljših materialnih pogojih kakor doma. Pestrost tega kolektiva zakriva velike napore vzgojitelja, zahteva pa tudi pestrost vzgojnih metod in prijemov in tudi izkušenemu pedagogu se utegne primeriti, da je včasih nepravičen, da zagreši, čeprav ne-

Mi gledamo z vedrim zaupanjem na našo mladino. Poznamo njenovo v ideale, poznamo njen božnost, njen pripravljenost na žrtve, poznamo, če želite, njen modlastno zaletelost in neugnatenost in zato se nam zdi, da je izraz najbolj črnega pedagoškega pessimizma, če preročuje pisec, da je perspektiva Istre ob takli bodoči inteligenci žalostna.

Prav posebno neprijetno pa zadeve človeka tisto poglavje v pisčevem članku, kjer govori o odnosih med fanti in dekle. Zdi se, kakor da tega ni napisal živ človek, kaj šele pedagog. Desetletja in desetletja se trudijo najboljši pedagogi, da bi izkorjenili zlagano moralno, ki brani, da bi se fantje in dekleta skupaj poučevali in ideja o koedukaciji fantov in dekle je zmagača v vseh naprednih deželah na svetu. Medtem ko se lažna moralna janzenistov boji takoj nemoralnega izvirnega greha, je globoki etični pomen koedukacije prav v tem, da vzgoja pristno tovarištvo med moškim in žensko. Da pa se ne bi sem in tja rodila kakšna simpatija, kakšna globla naklonjenost, kakšna študentovska ljubezen, tega ne bo mogel preprečiti naben »Pravilnik«, pa naj ima še toliko členov.

J.

Poročilo komisije SPK

Svet za prosveto in kulturo OLO Koper je na svoji seji dne 13. januarja 1955 imenoval komisijo sedmih članov z nalogo, da prouči stanje v koprskem Dijaškem domu. Komisija je po sestankih z mladino, z upravnim odborom in s kolektivom Dijaškega doma, ter po pregledu nekaterih dokumentov prišla do naslednjih ugotovitev:

1. da članek »Ta pot ne vodi k cilju« (Slovenski Jadran 7. I. 1955) ni sad trenutnega izbruhu, temveč izraz ustaljenih napačnih nazorov o vzgojnih metodah in odraz nepravilnih in škodljivih odnosov v Dijaškem domu. Tov. upravnik se je pri svojem delu posluževal ustrahovanja in celo telesne kazni, odstopal je od principa koedukacije, samovoljno reševal raznega pedagoška vprašanja, se izogibal in odklanjal sodelovanje med solo in Dijaškim domom.

2. da članek »Dvojno merilo«, ki ga je objavila mladina v Jadranu 1. I. 1955 sicer terja načelnega odgovora, je pa tudi znak, da vladajo v Dijaškem domu takšne razmere, ki ne dopuščajo, da se tako vprašanja zadovoljivo rešijo v samem domu.

3. da je upravnik izkorisčal neaktivnost upravnega odbora in samovoljno ukrepal tako na vzgojnem

Včerne prireditve, plesi in zabave — za to potrebujete primerno obliko, dolgo ali kratko. Mogoče vam bodo tile modeli pomagali pri izbi

Dež o pravem času

Martin stopa poslednjič po stopnicah, ki so ga dvanajst let vodile v njegovo stanovanje. Prsi mu stiska tiha bolečina. Vsega je konec, razmišlja mož. Konec — kot z mnogimi drugimi zakoni. Z Marijo se bosta danes dokončno pogovorila, kaj ima vsak dobiti, katerega pravnega zastopnika bosta najela, kdaj bo prvi poskus za pomiritve zakoncev pred sodiščem...

Martin potrka na vrata, prav tako kot je to storil pred dvanajstimi leti. Le da mu takrat senc še niso pokrivali sivi lasje. In takrat je bil srečen...

Pogovorila sta se o vsem na prijateljski in oljudni način. Marija obdrži stanovanje in on, Martin, počiščvo. Žena ne zahteva alimentov, ker se namerava itak kmalu zopet poročiti...

Med pogovorom še je stemnilo nebo in začelo je rahlo rositi, sprva komaj opazno, nato so spolzele po žlebu prve kapljice in si utrale pot po gladkem steklu v rahle potočke, ki so se kmalu zgubili v divjih curkah. Narava se je končno sprostila v vsej sili svojega elementa in strahotno šumenje je polnilo ušesa tudi Martinu in Mariji.

— Ne moreš v takem nikam, Martin, meni Marija. — Zmočilo bi te do kože... Edino, če vzameš moj dežnik...

— Hvala. Saj veš, da me pot ne bo vodila več mimo tvojega stanovanja. Danes je bilo zadnjikrat...

— Da, Martin. To ej bila tvoja zadnja pot...

On stopi k oknu. — Čudno, izgovi sanjavo. — Čudno, kako človeku lahko s časom prirastejo k srcu neživi predmeti, stvari... Razglasna deska, na primer, na oni strani ceste. Kako sem se veselil, ko so od tedna do tedna menjali pisane parirje...

Martin mvlči. Marija se mu neslišno približa. — Samo to bi ti rada

Večerna oblike iz tafta v moderni H liniji

še povedala, šepne Marija, — samo to bi ti rada še povedala, da je tisto o Petru nepomembna, nedolžna zgodba... Takrat sem šla z njim ven, samo zaradi ljubosumja, ker si ti in Mirjana...

— Nič ni bilo med nama, odgovori Martin odsotno.

— Saj si tudi njo poznal pred dvanajstimi leti in letos te je zopet zvabila. Toda jaz sem pozabilo najvažnejše. Danes bi ravnala drugače. Le da je sedaj prepozna...

— Da, potrdi Martin. — Na pot moram sedaj, Marija!

— Počakaj, da se zlige. Pripravim medtem čaj.

Dež je še naprej in kot prijeten prizvok spremjal njen pogovor...

Martin se zopet zazre skozi okno in reče: — Mnogo umazanje odpavil tako izdaten dež. Če bi le odpavil za vedno tudi najin spor!

— Saj veš, da med nama ni več nobenega nesporazuma, Martin, šepne tiko skozi solzo Marija.

— Da, prav imaš Marija. Zakaj pa — zakaj se hočeva potem ločiti?

— Saj Martin — Zakaj?

Prijela sta se za roke in odšla k oknu in se zagledala v veliko razglasno desko, kjer so neprekidni vodni curki dežja spirali pisane lepake.

Boro Borovič

Namazi za na kruh

JETRNI NAMAZ SA SLABOKRVNE

25 dkg jeter, 25 dkg suhe slanino, 4 jajca. Jeter zrezemo na tanke rezine, slanino pa na drobne kocke. Slanino razgrevemo v koci. Ko postane prozorna, ji dodamo jetera in vse skupaj pražimo kakih 10 minut. (Če bomo namaz porabili takoj, lahko tudi manj). Jetera s slanino in s trdo kuhanimi jajci zmeljemo dvakrat na mesorencini in še dobro premešamo, děhem v lično posodo in postavimo na hladno. Ohlajeno zmes vtaknemo za trenutek v vrelo vodo, jo zvrnemo iz posode in zrezemo na prav tanke rezine ali pa jo namažemo na kruh.

Ta namaz obogatimo z vitaminimi, če mu prav nazadnje, preden ga denemo v pripravljeno posodo, premešamo precej sesekljanega peršilja.

JAČNI NAMAZ

3 trdo kuhanja jajca, 1 slana ali v olju konserviran sardelica, žlička gorčice, 3 dkg surovega masla ali margarine, sol po potrebi, limonin sok.

Ja jaje izločimo rumenjake in jih zmečkamo z žlico v skledi, nato jim primešamo gorčico, očiščeno in sesekljano sardelico, posebej penasto umešano surove ma-

sto ali margarino in limonin sok. Vse skupaj premešamo, pokusimo in po potrebi še solimo. (Pazi, da ne presoliš sardelami!).

NAMAZ IZ SKUTE

15 dkg skute, 5 dkg surovega masla ali margarine, po okusu kumne, (za odrasle malo paprike), sesekljana čebula, drobnjak in sol.

Skuto pretlačimo in ji dodamo posebej umešano surove maslo in isto kumno po okusu. Posebej sesekljamo čebulo. Za občutljive ljudi jo dememo v plastično čisto krpico in iztisnemo v sir samo sok. Primešamo še sesekljani drobnjak in petrebno sol oziroma sladko papriko.

JED LAJKO ZGOSTIMO BREZ PREZGANJA

Pri nekaterih boleznih prebavil ne prenesejo bolnični navadnega prezganja iz masti in moke. Takrat si pomagamo tako, da moko zarumešimo v žlezni kozici brez mašobe in jo gladko umešamo v mrzli vodi, prilijemo juhi, omaki ali kaki drugi jedi. Jed nato zabelimo s koščkom surovega masla ali z žlico olja.

Nanekrat lahko zarumešimo večjo količino moke in jo shramimo v čisti kovinski škatli na suhem prostoru.

Učitelji na Postojnskem so koristno izrabili zimske počitnice

Mlajši učitelji, ki so po vojni končali učiteljische, zlasti pa še oni, ki so absolvirali samo učiteljske tečaje in potem opravili dopolnilne izpite, imajo vs. pre malo podlage za poučevanje svojih učencev v raznih strok delu, ki bodo šolarjem prav priše v njihovem življenu. To velja posebno za mladino na vasi in torej za kmetijske in rokodelske stroke, kot vrtnarstvo, sadjarstvo, čebelarstvo, dalje najrazličnejša ročna dela, kot pletenje, rezbarstvo, rezkanje, potem osnovni pouk iz mehanike, aerodinamike in podobno. Vsega tega znanja imajo mladi učitelji ne samo na Postojnskem, marveč pre malo, da bi ga lahko učinkovito posredovali svojim učencem v šoli. Razen tega pa na podeželju povsod primanjkuje tudi sposobnih moči za organizacijo pevskeh zborov, ki so osnova kulturno-prosvetnega dela na vasi. Vlogo vodji in vaditev teh pevskeh zborov morajo v glavnem prevzemati učitelji, ki imajo kljub vsem vrzelim v svojem znanju še največ sposobnosti za tako delo.

Da bi vsaj malo odpomogli takemu stanju in odpravili omenjene pomanjkljivosti v svojem znanju, so se učitelji postojnskega

Na Goriškem bodo štiri komune

Po razpravah na zborih volivcev in sestankih SZDL je bilo o ustavljaju komun precej govora tudi na zadnjem zasečlanju OLO Gorca. Vse kaže, da bodo na področju sedanjega goriškega okraja, upoštevajoč krajevine razmere in imenje večine volivcev, ustanovljene štiri komune in sicer: ajdovska, novogoriška, kanalska in briška. Po številu prebivalcev bo največja goriška komuna (31.000), najmanjša pa briška (6500). Narodni dohodek bo največji v kanalski komuni, kjer je tovarna cementa. Na področju, predvidenem za to komuno, je znašal narodni dohodek v letu 1953 okrog ene milijarde 900 milijon dinarjev, čeprav ima samo 7600 prebivalcev, narodni dohodek na področju novogoriške komune pa je v istem obdobju znašal eno milijardo 800 milijonov dinarjev.

V Novi Gorici bo tudi sedež skupnosti komun, ki bo združevala sedanji goriški in tolmiski okraj. Če ne upoštevamo idrijskega rudnika živega srebra, ima tolminski okraj zato nižji narodni dohodek, kljub temu pa so se volivci izjavili za pet komun. Vprašanje pa je, če bo gospodarsko njihov obstoj mogoč.

—j.

okraja dogovorili, da bodo letošnje počitnice uporabili za izpopolnitve svojega znanja. Organizirali so v Ilirske Bistrici poseben tečaj, ki se ga je udeležilo 37 učiteljev iz vsega okraja. Predavanja in praktični pouk iz posameznih strok so bila skozi ves dan. Udeleženci so z zamjamom sledili zanimivim razlagam profesorjev ljubljanskega učiteljščice Radovana Klopčiča in profesorice ilirske-

strške glasbene šole Kirnove. Bili so jima prav hvaležni, da sta tudi enadva žrtvovala svoje počitnice ter s svojim obširnim znanjem pomogla k strokovnemu usposabljanju mladih učiteljev.

Na splošno željo vseh udeležencev so celo podaljšali za nekaj dni, ker je bilo zanimanje zelo veliko. Svoje pridobljeno znanje bodo mladi učitelji že takoj po končanih počitnicah jahko posredovali naprej mladim prijateljem v solskih klopeh, kar je posebno važno za starejše učence, ki se bodo po izstropu iz šole posvetili praktičnemu delu v našem gospodarstvu.

—c

Priprave za turistično sezono na Koprskem

Kaže, da se bo letošnja turistična sezona začela prej kakor lani. Osebje, ki je zaposleno po glavnih turističnih središčih, z zadoščenjem opazuje prihod lepših dni in se vesteprispravlja za novo sezono. Gostinska podjetja izdelujejo načrte za adaptacije in popravila svojih obratov. Svet za gospodarstvo je predvidel v okviru družbenega načrta za leto 1955 šestinštideset milijonov dinarjev, kar je skoro povločno več kot lani.

V Portorožu bodo preuredili hotela »Central« in »Partizan« in modernizirali restavracijo. Večji znesek je predviden za ureditev nove restavracije hotela »Helios« v Portorožu in za obnovo hotela »Rondona« v Piranu, ki bo povečal svojo zmogljivost za 60 postelj. V Portorožu bodo še pred začetkom sezone razširili bar »Jadran« in uredili steklene terase. Strokovnjaki, ki so si v inozemstvu ogledali podobne naprave, dokončujejo projekte za ureditev term v hotelu.

Okrajinljivi ljudski gdrb v Kopru bo imenoval posebno komisijo, ki bo vodila vse priprave za letošnjo turistično sezono in skrbela za od-

stranitev raznih pomanjkljivosti. Trgovska zbornica bo izdala za turiste poseben okrajni prospekt, ki bo prikazoval zgodovinske spomenike, izletniške točke in lepote istreške obale. V februarju pa bo gotov propagandni barvni film za inozemstvo.

Pet milijonov dinarjev je predvidenih za ureditev »campinga« v Ankaranu, nov prostor za taborenje bodo uredili tudi v Fjesi.

Je poučevanje prometnih predpisov v šoli potrebno?

Veliko prometnih nesreč povzročijo s svojo neprevidnostjo otroci. Zrtve je po navadi otrok sam, soki ricevi so pa tudi njihovi starši in vzgojitelji.

Večkrat smo priče neprevidne mu, pa tudi slabemu obnašanju otrok na cestah. V svoji razposajenosti se obešajo na motorna in vprežna vozila, kvarijo obcestne varnostne naprave (prometne zname, napisne tabele, rivačje obcestne kamne itd.), mečejo kamne mimo vozečih avtomobilov, tekajo meni nič tebi nič čez ceste in se na njih igrajo.

Ko so se v Pivki vračali otroci iz šole so se obesili na ne vprežni voz. V trenutku, ko je privozil mimo avto, je skočil z voza sedemletni Anžlovar Andrej, le šoferjevi prisotnosti duha se vma zahvaliti, da ni bil na mestu mrtvev.

V Begunjah pri Cerknici so se igrali otroci z ročnim vozičkom; ko so prečkalci cest, je nenadoma pripeljal avtomobil in podrl petletnega Milana Turšiča iz Begunj — izgubil je življenje. Medtem Ljubo jo je pa odnesel s težjimi telesnimi poškodbami.

Pred osnovno šolo v Kozani,

Petletnica tovarne pohištva v Novi Gorici

1. maja bodo delavci tovarne pohištva v Novi Gorici praznovali 5. obletnico obstoja tovarne. Čeprav je tovarna še mlada, je s svojimi kvalitetnimi izdelki prodrla na inozemski trg. Dokaz temu je Anglija, kamor izvaja tovarna svoje izdelke že od leta 1952, in je tudi njen glavni odjemalec. Letos bo tovarna izdelala za inozemski trg 2000 mizic za televizijske aparate, 1500 spahnic, 500 oprem za jedilnike in 400 oprem za hotele. Osemdeset odstotkov teh izdelkov bo izvozila v Anglijo.

Portorož — najbolj priljubljeno letovišče ob naši obali

okraj Gorica, je pritekla pod avto enajstletna Simčič Ladja. Zaradi težjih telesnih poškodb je še danes v bolnici.

Na cesti pod Pivko so otroci iz Smihela na Krasu v razposajenosti poruvali 17 kamnov »smernikov«, več snežnih palic in poškodovali tri prometne zname.

Vzgoja otrok v prometni disciplini je spričo podobnih in neštevilnih primerov v šoli nujno potrebna. Vsak pravi vzgojitelj bo vselej našel priložnost, da seznamo otroke tudi s tem, in njegov trud bo bogato poplačan, če reši življenje ali očuva zdravje enemu samemu otroku. Tega problema so se resno lotili tudi odgovorni prostveni delavci.

Naglo naraščanje cestnega prometa in vsakodnevne nezgodne, ki jih povzročajo otroci, nam nalačajo dolžnost, da storimo še več v tem pogledu. Vzgoja otrok v prometni disciplini je nujno potrebna in jo je treba čimprej uvesti v naše učne načrte.

S. A.

Pismo uredništvu

ALI RES NI POMOČI!

Že večkrat so bile v časopisu obravnavane napake in pomanjkljivosti v koprskih mlekarnah in mesnicah, toda vse kaže, da brez uspeha.

Ce ste na cesti med 6. in 7. ur zjutraj, boste lahko videli, kako vajenci mestne pekarije prevažajo kruh nepokrit ali pa pregnjen s kakšno umazano vrečo. Poseben užitek in apetit vzbude prevrnjene košare kruha v neposredni bližini živalskih odpadkov, ki ga mimoidoči pomagajo pobirati. Takšen kruh so prodajali v prodajalni kruha v Kaligeriji, čeprav je bila uslužbenka o tem obveščena. To pa na žalost ni edini primer. Že večkrat je imel na Deportivjem trgu marsikdo priložnost videti »struce«, ki so letete po umazanih in opljuvanih tleh.

29. 1. 1955 je zahtevala neka stranka v mesnici v ribarnici dvakrat po 30 dkg govedine. Prvič je dobila 31 dkg, drugič točno 30 dkg, obakrat po ceni 260 dinarjev, račun 85 dinarjev. Druga stranka je zahtevala 30 dkg deletine, račun spet 85 dinarjev. Stranka je začela ugovarjati in mesec ji je z jazo priznal, da stane meso res samo 81 dinarjev. Zanimivo bi bilo vedeti, kam gre ves ta dobiček!

Cena pomaranč v poslovalnici »Sadje-zelenjava« je 190 dinarjev, prodajajo jih pa po 200 din. Sele na zahtevo ti smehlje se vrnejo razliko.

Kaj v Kopru res ni kontrolnih organov, ki bi poskrbeli, da bi se takšne in podobne goluslike nič več ne ponavljale?

— Gospodinja —

DRAGO REHBERGER:

Morja široka cesta

II

Z A P I S I
S P O T O V A N J A
P O S R E D O Z E M S K I H
I N A N G L E Š K I H
P R I S T A N I Š C I H

za posebno atrakcijo. Voda je tod naokoli tako plitva, da so med zadnjim vojno zlahka postavili dokajšnje število stebrov s platformami, na katerih so postavili protiavionske topove. Te platforme stoejo na 10 do 15 metrov visokih pilotih in so stratežko razmeščene po vsem širokem Temzinem ustju in na nekaterih mestih v Kanalu. Mislim, da je morski Messerschmidt strmoglavl zaradi njihovega ognja, ko je hotel prodreti nad London. Kot smo videli, so posadke tudi danas na njih.

Bližam se Southendu, ki je že ob prవem ustju Temze. Na levem desni segajo daleč v more ledeni pomoli na koleh, ki služijo za pristajanje manjših ladij. Nešteto kopalec je na obeh straneh, zakaj da je izredno topel, čeprav smo v septembetu. Obrežji se nam čedalje bolj približujeta, čedalje več je ladij ob njih in čedalje več gospodinskih »Three Daws« ali po našem »Pri treh kavkah«, kjer piloti bodo »blatni« ali »sinji« prenočujejo in se hrani, ko čakajo na drugo ladjo, da jo zapeljejo v

strijske naprave, rafinerije, tovarne cementa in podobno. Zrak je že poln dima. Srečamo nekaj velikih potniških ladij, ki odhajajo na daljno pot proti Australiji ali Južni Afriki. Okoli nas mrgoti vlačilec, šlepov in raznih drugih ladij, ki hite gor ali dol po reki, tako da se človek čudi, da ne pride do trčenja. Sedaj mi je razumljiv članek, ki sem ga nekoč čital v »Pomorstvu«, da se je na nekem ovinku Temze poškodovalo zaradi trčenj pet večjih ladij v dveh minutah. Pilot mi zatrjuje, da so take nesrečne redke, kajti zanje je treba že res nenavadnih okoliščin. Približujemo se Gravesendu, kjer bo našega pilota zamenjal drugi in nas povedel do doka. Zelo se bojimo, da bomo pristali v Tilburyju, ker bi od tam imeli do središča Londona okoli 25 milj, to se pravi več kot uro vožnje z železnicou. To bi bila prava katastrofa, posebno za čep. Že se nam bliža čoln z novim pilotom in čoln s pristaniškimi in carinskimi organi. Naš »sinji mož«, nas zapušča. Ko se piloti čoln v ostrem loku obrne, mu mahamo v pozdrav želeč mu najboljše, kajti moza smo resnično vzljubili. Čoln se usmeri proti gospodinski »Three Daws« ali po našem »Pri treh kavkah«, kjer piloti bodo »blatni« ali »sinji« prenočujejo in se hrani, ko čakajo na drugo ladjo, da jo zapeljejo v

londonске doke, ali pa ven na morje. Naša ladja se v tem začne obračati. Začuden se pričenimo, kaj naj to pomeni. Bojimo se že, da bomo tu nekje pristali, a nas potolaži drugi častnik, ki pove, da bomo le prenočili tutkaj, ker drugje ni prostora, in da gremo drugi in naprej. In res se ladja zasidra blizu brega, kjer že čaka tudi nekaj drugih. Drugi častnik nam pove, da je mesto za nas določeno v Surrey dokih, dokaj bližu središča Londona. Ta novica nam pomaga premagati nevoljo nad tem, da bomo zapustili to središče šele jutri zvečer.

Dan nam je minil v opazovanju mimo vozečih ladij, vlačilcev in čolnov, ki jih je bilo ogromno. Tu v Gravesendu ima svoj sedež »harbour master« ali pristaniški nadzornik, ki ima poleg drugih načinov tudi identificirati vsako ladjo, ki prihaja ali odhaja. Včasih jih našteje tudi tisoč in več; seveda so med njimi tudi manjše ladje, vlačilci, jahte in podobno. Procesija plovil, ki dnevno prihaja in odhaja iz te druge največje luke sveta, je torej kar mogočna. Na drugem bregu nam leži nasproti Tilbury s svojimi vodnimi in suhih doki in širimi miljami pristanišnega prostora. Dosej si v londonskih dokih ali bolje o načinu pristajanja nisem mogel ustvariti prave slike. Niti pomislil nisem, da mora večina ladij prista-

jati v pravih dokih. Razlika med najvišjim in najnižjim stanjem vode, ki je pod vplivom atlantskih bavlic, znaša na Temzi okoli osem metrov, kar povsem onemogoča pristajanje na odprtih pomolih. Včasih, ko še ni bilo takoj velikih ladij, ta razlika ni tako motila. S prihodom večjih ladij in končno parnikov pa je problem postal preveč. Drugi rešitve ni bilo kot sistem dokov. Dok je zapri bazen, v katerega vodi kanal, ki pa je od Temzine vode zopet ločen z zatvornico. Če hoče ladja v dok, mora to storiti le, kadar so gladine v doku, kanalu in na Temzi približno enake, tako da odpiranje obeh zatvornic ne povzroči prevelikega pretakanja vode. Gladini v doku in kanalu sta višji kot na Temzi ob oseki, zato je pristajanje mogoče le ob plimi. Gradnja raznih dokov je napredovala tako, kar je napredoval promet. Zato danes vsi dokni ne morejo služiti enako. Vsak izmed njih je določen le za eno vrsto prometa. Med najbolj znanimi so West India docks, kamor prinaja predvsem kolonialno blago, žitarice in razne vrste tropskega lesa. Dalje so znani še East India docks, London docks, Surrey docks in pa skupina »kraljevin« dokov: Victoria, Albert, King George's in docks. Vsi ti dokni so opremljeni z vsemi potrebnimi žerjavami, skladišči, hlađilnicami za hitro pokvarljivo bla-

Iz življenja SZDL na Koprskem

Na zadnji konferenci Socialistične zveze delovnih ljudi bodoče koprsko komune so delegati 50-ih osnovnih organizacij izvolili 21-članski komunalni odbor svoje organizacije. Za okrajno konferenco pa so izvolili 30 delegatov.

V politično organizacijskem področju je tovarniški Abram pričakal borbo članov te množične organizacije v preteklih letih. Ta borba je bila usmerjena predvsem na priključitev tega ozemlja k Jugoslaviji. Izkazalo se je, da so v tej borbi prišle do izraza močne in politične kvalitete članov. V bodoče bo ta organizacija lahko še uspešneje delovala, ker poznajo moč svojih članov.

Vlažno vlogo bo imela Socialistična zveza pri formirajujoči komuni. Pripadala ji bo naloge seznanjanja ljudskih množic s posmemom samoupravljanja. V porodilu je bila podprtana potreba po proučevanju vlog in nalog, ki jih bodo imeli v bodočih komunah razni organi samoupravljanja, organizacije in društva.

DEKANI

Dekanski gasilci so imeli v nedeljo svoj drugi letni občni zbor. Prstovoljno gasilsko društvo je v preteklem letu doseglo lepe uspehe. Na tekmovanju gasilskih društev okraja Koper je to društvo doseglo prvo mesto in tako osvojilo prapor okraja. Na tekmovanju med gasilskimi društvami Primorske pa je zasedlo tretje mesto. Na občnem zboru so se gasilci pogovorili o bodočih nalogah in razvoju gasilskega društva v Dekaniju.

Iz novopriključenih vasi

Te dni so bili po vseh v Miljskih hribih sestanki odborov osnovnih organizacij Socialistične zveze delovnih ljudi. V Plavjah in na Škofijah sta bila v torek prva množična predvolilna sestanka, kjer so razpravljali o načinu volitev. Danes, v petek pa imajo na Škofijah in v Plavjah zbora volilev, na katerih bodo sestavili kandidatne liste.

VIPAVA

Vprašanje ustanavljanja komun je na dnevnu redu tudi v Vipavski dolini. Pretekli dни so bili zbori volilev v Gočah, v Ložah, v Podragi in v Slapu pri Vipavi. Glavno vprašanje, ki so ga volilci obravnavali, je bilo ustanavljanje komun.

V Vipavi se je sestal občinski ljudski odobr, kjer so delegati soglasno sklenili, da se občina Vipava priključi komuni zgornjevipavske doline s središčem v Ajdovščini.

go, silosi in podobno, da lahko prevzamejo ogromne milijone ton blaga. Letni promet londonskega pristanišča se namreč suče okrog 40 milijonov ton. Zahajimo je tudi, da se v teh dokih precej blaga ne razstavljajo na kopno, marveč na čolne, ki jih imenujejo »barges«. To so dolgi in globoki čolni, ki imajo prostora za velike količine blaga. Te čolne z izvorjenim blagom načelno zavlečajo do pristanišč in skladisč, ki najbolj odgovarjajo za nadaljnjo odpremo, bodisi v London ali v notranjosti Anglije površina vseh dokov in število čolnov ter vlačilcev je ogromno, da zmori tak promet. Vse čolnov je okoli osem tisoč, površine dokov, vodnih in suhih, pa za okoli tri tisoč arov. In videti je, da se s tem komaj zmaguje bolj in bolj narascoceni promet. Vse upravo nad pristaniščem ima osrednji organ Port of London Authority, ki je bil osnovan leta 1909 zaradi raznih trenj med privavnimi lastniki posameznih dokov in pa zaradi njihovih finančnih težav, kar je povzročilo motnje v prometu. Uprava ima deset imenovanih in deset voljenih članov. Ti člani so predstavniki admiralteite, trgovinskega ministrstva, mestnega sveta in pa predstavniki trgovcev, lastnikov ladij, vlačilcev in drugih transportnih podjetij. Uprava ima zelo široka pooblastila in ji je njen delovanje predpisano z zakonom. To je

Na volitvah dne 16. januarja, so se člani izkazali z visoko udeležbo. Na področju bodoče koprsko komune je volilo 12.313 članov od skupnih 12.772 članov. V osnovne odbore organizacije so izvolili 354 članov.

V razpravo so posegli številni delegati. O delu organizacije v mestu je govoril Vido Vremec, o prob-

lemu komun in o vlogi, ki naj jo ima Socialistična zveza pri usposabljanju članov za samoupravljanje, dr. Polič, o pomoči, ki naj bi jo nudila SZDL sindikalnim odborcem, tovarniškim, o politični borbi organizacije proti ostankom kominformizma in identizmu partov. Vodilni člani organizacije so izvolili 354 članov.

V razpravo so posegli številni delegati. O delu organizacije v mestu je govoril Vido Vremec, o prob-

Invalid - obrtnik

Večkrat so invalidske organizacije v zadregi, kako naj pozabijo za zaposlitve tistih invalidov, ki niso več sposobni za težko delo, pa jih delna invalidnost dopušča udejstvovanje v kakem lažjem poklicu. Posebno invalidi na podeželju ne morejo prestajati brez dela, ker jim nujno pridost tega ne dopušča. Tak primer imamo v Predgržah pri Črnom vrhu nad Idrijo. Tam živi tovarniški Filip Čuk, 80-odstotni invalid iz prve svetovne vojne. V bitki na Piavi je leta 1918 izgubil levo nogo.

Ko je prišel iz bolnice domov, se prve dni ni mogel vživeti v svoji novi položaj. Prej je lahko obhodil vse hrime in vasi svojega kraja, zdaj pa... Bil je še mlad in poln življenja. To mu ni vzejo povguma, bil je vajen trdega življenja. Po gromovjih je začel nabirati leskovino in brogovito in plasti lesene košarice. Kmalu je pridobil s svojimi izdelki odjemalce, v začetku le v bližnji okolici, kasneje pa so prihajali tudi iz Vipavske doline. Vse, kar je izdelal, je šlo sproti v promet.

Raven -- Nova vas

V prosvetnem društvu Raven-Nova vas sodeluje nekaj nad petdeset aktivenih in podpornih članov. Igralska družina pripravlja igro »Roldoljub iz Amerike«. To je že peta igra, ki jo bodo člani društva uprizorili. Najtežje delo je bilo studiranje in uprizoritev ljudske igre »Miklova Zala«, ki so jo moralni štirikrat ponoviti doma v polni dvoran. Pri igri je sodelovalo okrog petdeset članov. Režiser, tovarniški Gojkovič, je pokazal, da ima trdne živece, ker je toliko število ljudi usposobil za nastop. Tudi z igro »Miki« je treba moža je družina dosegla velik uspeh.

V okviru društva bi radi ustanovili pevski zbor, ki je bil že večkrat na nogah, pa je potem propadel, ker ni bilo pravega vodstva.

Nekateni so zadnje čase popustili in še druge nagovarjali, da bi prenehali z delom. Eden od teh je P. P., ki je hodil na vaje samo zato, da je druge vlekel za nos. Vendar pa sam ostal z dolgim nosom, društvo pa bo nadaljevalo z delom.

O. Pucner

Invalid Filip Čuk

povpraševanje po njegovih izdelkih. S tem si pomaga, da mu življenje ni tako trdo. Pri delu mu je neločljiv tovarniški tri in pol-letni vnuček Oskar. Seveda mu za sedaj še nagača, ko bo velik, bo tudi on znal plasti košarice.

Med narodnoosvobodilno borbo je tovarniški Čuk padel en sin, sam pa je po svojih močeh pomagal partizanom.

PIVKA

V občini Pivka in sosednjih občinah so volilci razpravljali o bodočih komunah. Skoraj povsod je bilo najvažnejše vprašanje, kako bo z gozdni površinami, kam jih bodo dolčele bodoče meje med posameznimi komunami. Volilci so bili mnjenja, da bi gozdne površine, ki so vedno pripadale teritorialno političnim entitetom s sedežem tostran Snežnika, spadale tja tudi v bodoče. To velja posebno za gozdove v Jurjevi in Leskovi dolini. Ti gozdovi so glavni gospodarski viri teh krajev.

nam pove, da je bil tu leta 1857 zgrajen in sploven »Great Eastern« predhodnik sodobnih prekoceanskih velikanov. »Great Eastern« s svojimi 22.500 točnami in 210 metri dolžine je bila ladja žalostnega slovesa. Tistikrat še ni bilo rešeno mnogo vprašanj železne brodogradnje in je bilo treba velikega pogema za gradnjo takega velikana. Zaradi svoje ogromnosti je imela nekaj napak, ki so onemogočile njen praktičen izkorščanje tako, da je lastniku in graditelju pomenila popolno katastrofo v finančnem pогledu, naposled so jo uporabili za pošaganje kabla med Evropo in Ameriko. Po izvršeni nalogi pa so se demontirali. Nekje sem čital življensko zgodbo njenega graditelja Brunela, ki ji je posvetil vse svoje življenje, na koncu pa ga je strla z njenim neuspehom.

Iskusimo se v Breznichu. Na desni obali vidim na neki hiši belo tablo, ki jo razpolavlja črna črta. Ko prideš bliže, vidim, da piše na levem strani table »Western Hemisphere« na desni pa »Eastern Hemisphere«. Tu gre torej čez Temzo znameniti greenwichki poldnevnik, ki deli zemeljsko kroglo v dve polovici. Observatorija samega še ne vidiš, ker se tu Temza obrne v ostreni loku proti jugu. Sele na dnu drugega loka zagledamo stavbo znamenitega observatorija, skozi katerega gre začetni poldnevnik.

V veliki vijugi obkrožamo pol-

otek, znan pod imenom »Isle of Dogs — otok psov, na katerem so znameniti zgodovinski Vzhodnoindijski doki z nestetimi skališči, železniški tiri, žerjavni in drugimi napravami za nakladanje in razkritanje tovorov. Med vojno je ta polotok zelo trpel pod napadi Luftwaffe, kadar so trpeli tudi vse ostale doki, zatukaj Nemci so hoteli omoriti in unčiti predvsem londonsko pristanišče.

Počasi se pomikamo dalje po čedalje ozki Temzi in že skoraj je tema. Radovedni smo, kako bemo vpuli v dok. Pa je kar šlo, če izvzamemo nekaj potrebnih vrvi in pletenih odbijačev, ki so valili v vodo. Nekajkrat smo tudi pošteno zaškrivali ob lesena bruna, ki varujejo cementni pomol. Ni lahko spraviti veliko ladjo v ozek kanal iz reke, ki ima dovolj močan tok. Bilo je precej piskaljna s sirenami in sporazumevanja z obema vlačilcem. Pa se nekaj večra je bilo, ki ima ob veliki površini načrt dovolj opore, da jo lahko nemški pristiže ob nasprotnem stran kanala. V našem bazenu smo pristali ob 10. uri zvečer. Tu smo ostali šest ali sedem dni, kar je dovolj, da sem si ogledal London.

Že na ladji sem proučeval načrt londonske podzemne železnice tako, da nisem imel nobenih težav z orientacijo. Vse dni sem se raje posluževal podzemeljske železnice

Žrtev zverinskega napada

V nedeljo 30. januarja zvečer so prišli v vaško gostilno trije mladenci, ki so baje zaposleni pri gradnji ceste Rížana—Črni kal. Pri enem izmed njih so domačini opazili nož. Očitno niso prišli z dobrimi nameni. Okrog polnoči so se domačini odpravljali vsak na svoj dom. Med temi je bil tudi 24-letni Darko Bizjak iz Ospa. Nenadoma so iz teme planili na njega trije napadalec in ga večkrat zabodli z nožem ter se nato izgubili v temi. Mladi Darko je nezavesten obležal na tleh v mlaki krvi. Domačini so poskrbeli za prevoz ranjencev v bolnico v Izolo, kjer so mu zaradi velike izgube krvi napravili transfuzijo.

Ta surov in kravi zločin je silno razburil vaščane in prav tako prebivalce drugih vasi občine Črni kal. Že več časa so se ponavljali surovci izpadi in grožnje z noži po gostilnah od strani nekaterih delav-

cev. Pred časom so sredi ceste ustavili avtobus, ki vozi na proggi Ajdovščina — Koper in napadli konduktora. V gostilni v Črnom kalu so že na zadnji dan starega leta surovci rogovili, razbijali posodo in grozili z noži. V nedeljo pa so organizati javne varnosti z odločnim napotom preprečili nerede in mogoče še kaj hujšega.

Zvedeli smo, da so naši varnostni organi že arretirali zločinske napadalec. Prosimo oblast, da nas zaščiti pred takimi razgrajači in krvicami. Ostro kaznuje. Od cestnega podjetja pa zahtevamo, da naj takih surovežev ne sprejema na delo. Vse ljudstvo ogorčeno protestira proti zapošljavanju takih surovinc. Naši ljudje so vajeni mirmega obnašanja tudi v gostilnah.

Kot očividec žalostnega dogodka prosim za objavo tega dopisa.

Ivan Primožič

Salomonova črka

(Nadaljevanje s 7. strani)

»Kaj, vaš sin, da bi na takle način peharil mojega sina?« je sikal. »Kje se je še kaj takega dogajalo? Kdo pa je on, povejte mi! Kdo je on, ta vaš Rafael, da lahko kaj takega počenja? Kdo? In jaz, jaz naj bi kaj takega tipel! Ne, Samuel! Drugo žensko bomo vzel, da ga bo dojila. Drugo, tako je, drugo!«

»Sinor Mair, nikar se ne jezite na mojega sina Rafaela, prosim vas. Otron je komaj tri mesece star. Saj ne ve, kaj počenja. Sesa, pije...«

»Sesa! Pije! Raje recite: požrešen je kakor volk! Tako recite! Kakor volk!« Trgovec Mair je snel svinčnik izza ušesa in ga jezno zalučal na mizo. »Tako recite Da, da! Kakor volk! Prav nič drugače kakor volk.«

»Saj, saj... vleče, vleče... pravimate. Malec požrešen je, tudi sam sem opazil,« je začel postrešček Samuel miriti trgovca Maira.

»Kaj? Malo, pravite!« se je znova razvzel trgovec Mair. »Prav pošteeno! Mojemu sinu Davidu ne pusti nič, za vas je pa to malo. Prav pošteeno vleče, prav pošteeno, Samuel! In te je za vas malo!«

»Ni malo, ni, seveda ni malo!« si prizadeva Samuel, pa ječja in se poti, da bi trgovca Maira spravil v dobro voljo. »Da, zelo požrešen je, saj vem. Zelo, sinor Mair, zelo zelo, toda... toda nekako bomo že uredili to zadevo, da ne bo vlekel tugega mleka v svoj sedež. Uredili bomo, seveda bomo! Seveda!«

»Uredili boste? Kako boste to uredili? Rad bi slišal. Kako?«

»Kako?... pa... pa... se je je mučil postrešček Samuel in se znašel v precepnu, »pa tja — Hanučo bomo vprašali, takoj jutri jo bomo vprašali. Tja — Hanuča je pametna ženska. Ona ve take reči. Povedala bo, kaj nam je početi. Njo bomo vprašali. Njo, sinor Mair.«

Postrešček Samuel se je naklonil in dejal:

»Zbogom, sinor Mair, z bogom! Bog naj vam plača vašo dobroto. Bog naj vam plača! Bog!«

Trgovec Mair je odpel telovnik, prizgal debelo cigaro in naprej pregledal račune, fakture in trgovske papirje.

kakor na avtobusov, ker je skoraj za polovico hitrejša, posebno če se pelje male daje. Gleda cen mislim, da ne tekmuje. Z avtobusom sem se peljal samo dvakrat ali trikrat, pa j. šlo počasi in se večkrat je bilo treba presopati. To prestopanje ti povzroči, da lažje izgubiš orientacijo, kot pa na podzemeljski.

Prva pot me je vodila na Piccadilly Circus, križišče štirih ali petih ulic v središču mesta. Zakaščen sem se odločil ravno za Piccadilly, še danes ne vem. Prvi dan sem bil pač brez načrta, takoreč na ogledovanju. Morda tudi zato, ker se v Londonu ni lahko znati in moraš pač nekje začeti. Stari sem torej na tem Circusu, ki je okrogel, s spomenikom Erosa v sredini, in opazoval promet. Rdeči dvo-nadstropni avtobusi, londonska značilnost, so krožili okoli Erosa in se izgubljali v ulice, vmes osebnih avtomobilov, tovornih avtov, značilnih londonskih taksiji, motocikli in celotrički. Iznenadili so me nekateri starinski avtomobili, taki, da bi pri nas vzbudili več radovednosti kakor najmoderneje ameriške limuzine. Kdo ve, kako jim je uspelo pognati motor in kako jim uspe, da se drže tempa ulic. Sicer je ta tempo precej počasen in se jim zaradi hitrosti ni treba nič batiti, vendar bi marsikdo izmed nas odločno odklonil vožnjo v takem avtomobilu po londonskih ulicah.

Za Jugoslovane tragičen konec dirke po Egiptu

Vid Ročič po nesrečnem padcu umrl

Prejšnji teden se je zaključila kolesarska dirka »Po Egiptu«, v kateri se je Petrovič uvrstil na deveto mesto.

Uspeh Jugoslovanov je bil relativno dober, toda postal je postanska stvar, ko smo zvedeli, da je na zadnji etapi Aleksandrija — Kairo, le tri kilometre pred končnim ciljem, padel hrvaški kolesar Vid Ročič in zaradi dobljenih poškodb podlegel. Vest je presunila ves športni svet, saj je bil Ročič eden izmed najboljših jugoslo-

Šele v nedeljo odločitev nogometnega turnirja priključitve

Predzadnje kolo nogometnega turnirja priključitve, so še bolj zapletle položaj v lestvici visoke zmage Izole nad Bujami (4:1) in Solin nad Aurora (3:0). Kdo si bo prvi osvojil pokal, bo znano šele z izidom nedeljskih tekem zadnjega kola. Sedaj je lestvica takšna: Buje 6 točk, Izola in Aurora 5, ter Soline — Piran 4.

V zadnjem kolu se bodo srečali Aurora in Buje ter Soline — Piran in Izola.

Ustanovljena je primorska nogometna podzvezda

V nedeljo je bil v Novi Gorici ustanovni občni zbor primorske nogometne podzvezde, ki bo vsebovala dosedanje koprsko podzvezzo in goriški nogometni center. Na občnem zboru so pretresli več problemov primorskogog nogometnega športa, najvažnejše in nujne naloge v zvezi z usposabljanjem novih trenerjev in sodnikov ter novi sistem tekmovanja. Sklenili so, da bodo dokončni sistem tekmovanja sprejeli na prvi skupščini NZS, ki bo 6. marca v Ljubljani.

Na koncu dolge in plodne diskuse so izvolili nov triajstčlanski odbor ter delegate za republiško in zvezno skupščino.

vanskih kolesarjev. V Egiptu so se poslovili od njega najvišje politične in športne osebnosti, med njimi, po svojem zastopniku, tudi predsednik egiptovske vlade Naser. V nedeljo je bil v Zagrebu svečan pogreb, kjer so ga udeležili predstavniki vseh kolesarskih klubov, med njimi tudi koprski Proleter.

Stil proti končni zmagi!

V okrajnjem nogometnem prvenstvu so bili v nedeljo doseženi rezultati: Rdeča zvezda — Olimpija 1:0, Jadran — Padna 5:0, Stil — Soline 3:0, Smarje — Aurora 3:0.

Po vseh izgledih bo prvo mestno prvenstvo in s tem pravico do kvalifikacijskih tekem za vstop v republiško ligo tudi letos osvojil koprski Stil. Nevaren tekmeč mu utegri budi samo še ankaranska Rdeča zvezda, ki pa je za cele tri tekce za njim.

Goriški športniki so zborovali

Kmalu po priključitvi Slovenskega Primorja k Jugoslaviji so v Novi Gorici ustanovili sindikalno športno društvo, ki so mu dali ime »Železničar«. Društvo je zelo agilno in je v preteklih letih doseglo na športnem področju lepe uspehe. Zlasti so se odlikovali nogometari, kolesarji in hokeisti. Nogometno moštvo je odigralo tudi že nekaj mednarodnih nogometnih tekem. Pred nedavnim so gostovali v Furlaniji, kjer so igrali z AS »Ronchi«, ki jim je nato vrnilo obisk v Novi Gorici, hokej sekcijski pa je lani igrala s Švicarji.

Dne 27. januarja je imelo društvo v Šempetu pri Gorici svojo redno letno skupščino, na kateri so kritično pregledali svoje dosedanje delo in sprejeli sklepe za bodoče. Med drugim so sklenili, da se društvo preimenuje v »Železniško športno društvo«. Izvolili so nov odbor in sprejeli društvena pravila.

Z AVTOMOBILOM V MORJE

Na precej nenevaden način sta 26. I. 1955 otvorila kopalno sezono Pavletič Marijan, poklicni šofer in dr. Branko Božič, oba iz Buzeta. Po nočni vožnji Buzet — Koper sta blizu Portoroža, čez 2 metra visoko škarpo zavozila v morje. Razen strahu in mokrih oblek ni bilo hujšega. Nesreči je skoraj gotovo kumoval alkohol in Pavletič se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

RAZGLAS

V zvezi s 5. členom Uredbe o izvajanjiju zakonov in drugih zveznih pravnih predpisov na ozemlju, na katero se je razširila civilna uprava Federativne ljudske republike Jugoslavije, OLO — Tajništvo za notranje zadeve v Kopru

o b v e š č a
vse prebivalce okraja Koper, ki so že dopolnili 16. leto starosti, da bodo morali v najbližji bodočnosti vložiti prijave za nove osebne izkaznice, ki jih bodo izdane po določbah Uredbe o osebnih izkaznicah (Ur. list FLRJ štev. 49/1948).

Vse v poštev prihajoče osebe so si dolžne v ta namen priskrbiti vsaka po 3 slike v velikosti 3 x 4 cm.

Slikanje se bo vršilo v prihodnjih dneh, in sicer po razporedu, ki ga bodo na krajevno objavili LO občin sporazumno z določenimi fotografijami.

Rek zamenjave osebnih izkaznic bo naknadno določen v posebnem razglasu.

Planinsko društvo v Kopru

bo imelo redni občni zbor dne 21. februarja 1955 ob 17. uri v dvorani Ljudskega odbora mestne občine Koper, Trg revolucije, I. nadstropje.

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega in nadzornega odbora z razpravo.
2. Predložitev letnega računa.
3. Nova pravila društva, — razprava in sprejem.
4. Volutne novega upravnega in nadzornega odbora ter delegatov za skupščino PZS.
5. Predložitev in odobritev proračuna dohodkov in izdatkov.

Člani in prijatelji društva vladljivo vabljeni.

Mali oglasi

IZUČENA FRIZERSKA POMOČNICA išče zaposlitve v Kopru ali okolici. Naslov v upravi.

PRODAM MOTORNI TRICIKELJ »Guzzi 500 S«, nosilnost 500 kg. Ogled pri Rasman Pietru, Koper, ulica Pino Budicin 1.

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Ivan Renko — Tiska tiskarna »Jadrana« — Vsi v Kopru. Naslov uredništva in uprave:

Koper, Santorijeva ulica št. 26, telefon 170, poštni predal 2 — Rokopisov ne vračamo

Celoletna naročnina 500 dinarjev polletna din 250, četrletna pa din 130.—

Tekoči račun pri Narodni banki v Kopru št. 657-T-162

Izid nagradnega žrebanja za naročnike Slov. Jadrana

1. nagrada: Radijski sprejemnik »Bistra 44« je žreb določil KNJIZNICI V POSTOJINI.

2. nagrada: kampan za moško obleko je dobil naročnik FRANK ZRIMSEK iz Velike Pristave pri Pivki.

3. nagrada: pestepna ura. Dobila jo je naročnica VINKA VELIKONJA, učiteljica na osnovni šoli v Dekanah.

4. nagrada: moški čevlji — gozarji. Žreb jih je namenil naročnik IVANU METLIKU iz Sv. Antona.

5. nagrada: usnjena aktovka. Prejme jo ZLATI GOLOB iz Baškovcev pri Ljutomeru.

6. nagrada: volnena moška jopica. Dobila jo VALERIJ LAZAR, invalid iz Kopra, ulica Karlo Combi 6.

7. nagrada: postejno perilo — dve flanelasti riuhi, dario in izdelek Tekstilne tovarne v Ajdovščini. Žreb ju je dodelil učiteljici DRAGICI MHAJL iz Kort nad Izolom.

8. nagrada: kolekcija mila, ki jo je dobil PAVLE FRANKIC iz vasi Brje pri Komnu na Krasu.

9. nagrada: pet kg mesnih izdelkov — mortadela in salama, dario in izdelek Tovarne mesnih izdelkov v Postojni. Prejme jih MARIJA ZAGAR

iz Kopra, ulica Osvobodilne Fronte 13.

10. nagrada: enoletna brezplačna naročnina »Slovenskega Jadrana«, ki jo je žreb prisodil LUCJANU BONACI iz Puč st. 41.

Nagrade so izžrebanim dobitnikom iz Kopra in okolice na razpolago v upravi »Slovenskega Jadrana« in jih lahko tam vsak čas dvignejo, drugim pa jih bomo poslali po pošti, razen prve nagrade, ki jo bomo dostavili po dogovoru.

Zrebanje je bilo v torek po polnem v prostorih uredništva. Prisestvovalo mu je precej naročnikov. Izbrali so komisijo iz dveh naročnikov in člena uredništva, ki je vodila zrebanje. V beli vrečki so bili listki z imeni naročnikov, ki so izpolnjevali vse pogoje za udeležbo pri zrebanju. Mala Vlastica pa je bila posebeljena sreča, ki je izvlačila »srečko«. Podajala jih je naročniku Sabadinu Ivanu iz Vanganela, ki jih je razvijal in sporočal zbranim imena izžrebanih srečnikov. Od njih je bil na zrebanju prisoten Metlika Ivan iz Sv. Antona, ki je dobil lepe in močne gozarje, izdelek znanih čevljarjev iz Mirna pri Gorici. Zrebanje je minilo v vedrem razpoloženju — onim pa, ki jih sreča zdaj »ni marala«, želimo pa drugič več sreč.

„Poslušajte in govorite“

14. LEKCIJA

Tvorjenje vprašanj: Does Mr. Grey go to his office? Does he put his hat on here? Does he take his coat off in his office? Does Mr. Martin say »Good morning« to you? Does — za 3. osebo ednino, do za vse ostale osebe.) — You put your hat on this table. — Do you put your hat on this table? — Joan! Are you there? — Yes, I'm here, Mr. Teacher. — Joan, do you come here on a train? — Yes, I come on a train.

Do you come here on a train? — No, I come here on a bus. Does your brother come here today? — No, my brother is in Ireland.

Does your brother get letters from you? — Yes, he gets letters from me. — Do you get letters from him? — Yes, I get letters from him.

— Do you put his letters in your pocket? — No, I put them in a box. — Is your friend here today?

— Yes, he and his sister are here. — Do they come here in their car? — Yes, they come in their car. — Do they put the car in a garage?

— Yes, they put it in a garage. — Do they take the key from the car? — Yes, they take it from the car. — Do they go to the sea in the car? — Yes, they go to the sea in it. — Nove besede: the post office — pošta, the church — cerkev, the school — šola. Bill je krajski naziv za William, Jim za James (Jakov). — Are we in Northgate now, Bill? — Yes, Jim. This is Northgate . . . That's the bank. — And that's the post office. — Is that the church? — Yes, that's the church. It's small and it's old. — And that's the new school. The old school was small. That is the new school. It's big.

— Do you go to London on Saturdays, Bill? — No, I'm here on Saturdays. — That's our house.

Father, my key is on the table in my room. Is Mother in the house? — Yes, she's there. — Nove besede: kitchen — kuhinja, bedroom — spalnica, garden — vrt. — Mother, are you there? — Is she in the kitchen, Tom? — No. — Is she in her bedroom? — No, she's here now.

She was in the garden. — Hello, Mr. Green. I'll take your hat and your coat from the car. Tom will put your bags in your bedroom. — Tom: Yes, Mother.

— Oh, Mrs. Grey. Are my cigarettes in my coat? — Yes, they're here. I'll put them on this table.

— Thank you. — Your bags are in your room now, Mr. Green. — We'll go to your room, Jim.

— Thank you, Bill. This is a big house. — Oh no! It's small. That's my bedroom. That is Tom's bedroom.

Vaje. — Odgovarjajte trdilno na vprašanje. Zgled: Does Mr. Grey go to his office — Yes. Mr. Grey goes to his office. — Does Mr. Grey get letters from Mr. Green? Do you take hat off in your house? — Do I say »Hello« to you?

— I say »Hello«, listeners (najavno, običajno tako pozdravljam.) Sedaj boste delali vprašanja. Zgled: Tom takes his hat off. — Does Tom take his hat off? — Mr. Grey gets letters from Mr. Green. — We put our car in the garage. — You put your hat on this table. — They give their letters to the postman.

Prosvetno življenje v Prestranku in njegovi okolici

(Nadaljevanje s 7. starni) vzdrževanje prosvetnega doma so delala društvo največ preglavici. Od otvoritve pa do danes je bil dom skoraj v celoti prenovljen. Najpravljena je bila nova streha, nov pod, okna in vrata, oder in električna napeljava. Pri prizdevanjih so društvo posebno od leta 1951 naprej pomagala naša podjetja.

Klub dobri volj podjetij in oblastnih organov le ni bilo moge izvrsti vsega, kar je odbor predvideval in se mu je zelo nujno potreben. Ze od leta 1950 da je trud, da bi uredil dvorano za kino predstave in nabavil kinoprojektor. Mogoče mu bo to letos uspelo. Vsekakor bi bilo potreben nudit našemu kmetu in delavcu po napornem delu več razvedrila. Predstave, ki jih prireja KUD, so vedno dobro obiskane, toda za takoj delavno središče, kot je Prestranek, jih je še vedno odločno.

Vaš Vane

107-letni Billy Lundy, eden izmed redkih še živih veteranov ameriške državljanke vojne, je za svoj rojstni dan izrazil svojevrstno željo: poletet

bi rad z reaktivnim letalom. Kot vidite so mu radi ustregli. Ko pa so ga oblekli v letalsko obleko in mu nataknili masko za kisik ter je pilot pognal motorje, se je premislil, češ, da ne prenese toljšega ropota. Nekaj pa je le dosegel: postal je popularen.

Zaradi velikega deževja sta reki Seine in Ren prestopili bregove in preplavili mesti Pariz in Bonn. V Parizu je povodenj povzročila ogrom-

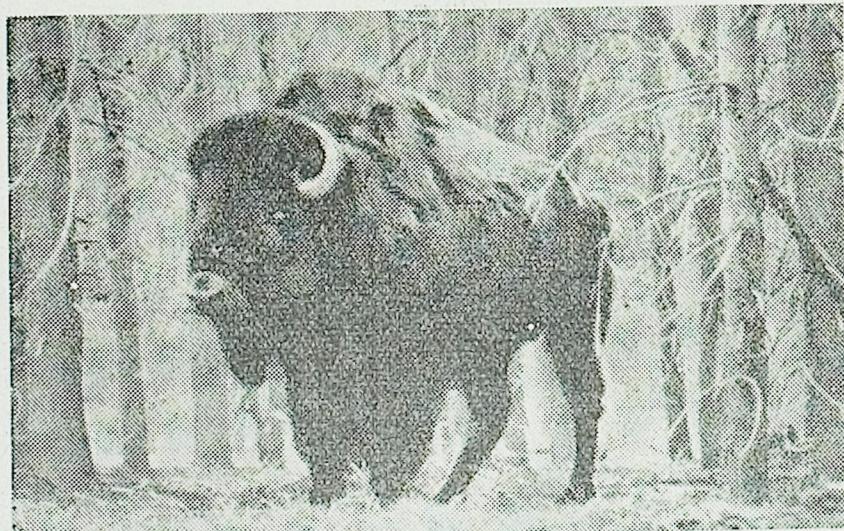
ne škodo. Voda je dosegla burbonško valačo, sedež francoske skupščine. Nekatera predmestja so moralna popolnoma evakuirati. V znani pariški katedrali Notre Dame je bilo skoraj pol metra vode. Mnoge prometne zveze v središču mesta so bile prekinjene. Na sliki: gasilci in drugi reševalci se bojujejo proti grožnjem valovom Seine.

Anekdota

Znanji madžarski gledališki pisec Ferenz Molnar, ki se je večkrat ženil, se je ponovno poročil s slavno operetno pevko Sary Fedakovo. Tuk pred poroko je igralka vpršala svojega bodočega moža:

»Ferenz, kje imaš frak, ali se misliš poročiti brez fraka?«

»Brez fraka, zakaj frak si oblecem samo za premiere,« je mirno odgovoril Molnar.

Fred prihodom belcev v sedanje ZDA je tam živilo na tisoče in tisoče bizonov, ki so se pasli v ogromnih čredah od Atlantskega oceana do Pacifika. Beli lovci pa so jih v nekaj desetletjih skoraj popolnoma zatrli. Danes to govedo lahko vidite le še na zaščitenih področjih. Kakšno je bilo to unitevanje si lahko zamišljamo, če vemo, da jih sploh niso pojivali in lovili zaradi hrane ampak zgolj zaradi kože. Posamezen lovec jih je tako pobil po nekaj desetin na dan. Ubite živali so ležale vse vprek, gnile in razpadale. To je eden izmed primerov pustolovskega lava za obogatitvijo, po katerem so znane ameriške države za časa kolonizacije.

Okno v svet

Bo človeštvo res uničilo samo sebe?

Morda je naslov malce pretiran. Vsekakor pa ni senzacionalna izmišljotina, pač pa resno opozorilo znanih fizikov in drugih znanstvenikov, ki se ukvarjajo z nuklearno fiziko, atomi, protoni, nevroni itd., in ki so vse bolj zaskrbljeni zaradi posledic eksplozij atomskih bomb. Vedno več jih je, ki odločno zahtevajo, naj bi s temi poizkusni prenehali. Njihova opozorila temeljijo na dejstvih, ki jih je težko izpodibijati.

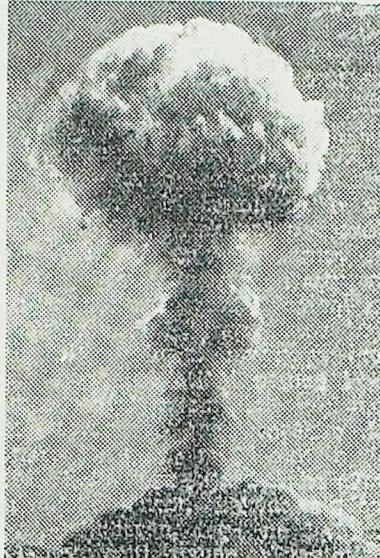
Ko sta v drugi polovici 1945. leta eksplodirali na Japonskem prvi atomski bombi in do tal porušili dve veliki mesti, je ves svet obstal pred strahovitim razdejanjem, ki sta ga naredili. Mnogi so imeli gotovo že priložnost videti fotografije porušenih mest; zato jih je rušilni učinek atomske bombe vsaj deloma že znan. Manj znano pa je to, da ljudje v bombardiranih mestih Hirošimi in Nagasakiju še danes, po desetih letih, umirajo za posledicami atomskih opeklin, da je še mnogo prebivalcev teh mest, ki jim današnja znanost ne more pomagati in so zapisani »atomske smrti«.

Takrat je bila vojna, sedaj pa je to že za nami — poreče kdo. Toda v teh prečnih desetih letih so pri raznih poizkusih sledile številne atomske eksplozije. Računajo, da so v tem času »sprožili« nad 60 »navadnih« atomskih bomb in najmanj deset vodikovih ali hidrogenih. V primerjavi s temi pa sta bombi, odvzeti na Hirošimi in Nagasaki pravi pritlikavki. Ti dve sta odgovarjali rušilnemu učinku 20.000 ton eksplozije, ki ga uporabljajo za polnjenje letalskih bomb, medtem ko je vodikova bomba mnogo močnejša in odgovarja učinku od 12 do 15 milijonov ton eksploziva iste vrste. To pomeni, da popolnoma poruši vse, kar se nahaja v krogu s premerom 12 kilometrov. Zaklonišča pa, v katerem bi bili varni pred njo, bi moralo biti najmanj 60 metrov globoko pod zemljo.

Te poskuse delajo sicer daleč od nas na samotnih otokih Tihega oceana, v Sibiriji in v ameriških puščinah. Zato tudi gredo skoraj neopazno mimo nas in si s tem tudi mnogo ne belimo glav. Drugače pa gledajo znanstveniki, ki proučujejo posledice atomskih eksplozij. Poglejmo, kaj jih najbolj zaskrbljuje.

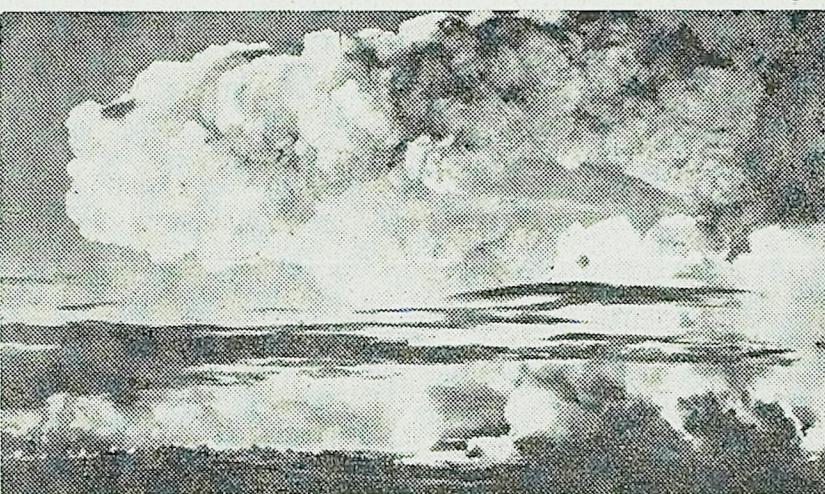
Začelo se je ob eksploziji vodikove bombe na Bikinih. Kljub skrbnim pripravam, računom in podrobnim kalkulacijam, je bila eksplozija kar štirikrat močnejša, kakor so pričakovali. Še danes ne morejo pojasnititi zakaj. Dejstovanje bombe se je pri tem razširilo na mnogo širše področje. Prišlo je do znanje atomske okužbe 23 japonskih ribičev, ki so bili nič manj kot 70 kilometrov oddaljeni od kraja, kjer so delali poskuse. Ze leta dni si zdravnik pripravljajo, da bi jih rešili smrti in nihče ne more zatrdiriti, da bodo uspeli in so nekateri že podlegli. Toda ob tej priložnosti je bilo okuženih še nad 250 drugih ljudi, med

njimi nekateri, ki so bili ob času eksplozije 600 km oddaljeni. Res, da ni prišlo do hujših posledic in da njihovo življenje ni v nevarnosti,

Značilna »goba« atomske eksplozije. Po nekaj minutah doseže višino več kilometrov, nakar se začne širiti in se pretvoriti v ogromen oblak.

vendar pa nam to dokazuje, kako velikansko področje ogroža ena sama temnonuklearna eksplozija. Najk temu prištejemo še katastrofo, ki jo je imela bomba za živilstvo in s

Oblak, ki ga vidite na sliki, je nastal po eksploziji vodikove bombe lanskoto letu aprila. Znanstveniki so ocenili njegovo težo na 2 milijardi ton. Oblak je sestavljen iz drobnega prahu, ki izzareva radioaktivne žarke.

tem v zvezi posledice za prehrano prebivalstva. Sto in sto ton »atomizirnih« rib so morali vreči nazaj v morje, niti približno pa ne morejo ugotoviti, koliko jih je poginilo.

Znanstveniki nadalje trdijo, da s temi poskusi zastrupljajo naše ozračje z radioaktivnimi prahom. V marcu 1954 je ena sama eksplozija dvignila oblak prahu, ki ga računa na dve milijardi ton. Res, da mnogi radioaktivni delci hitro izgubijo svojo smrtonosno moč, so pa tudi takšni, ki lahko več tisoč let izzarevajo uničujoče žarke. Ugotovili so, da ta zračenja zelo vplivajo na živo bitje, predvsem pa na zarodke. Tako trdijo, da je prišlo že do velikih sprememb na živalih v okolini Hirošime. Opozarjajo pa tudi na možnost fizioloških sprememb pri otrokih, ki so bili spočeti v atomizirarem okolju. Pravijo, da so te posledice lahko strohotne, saj bi nameno zdravih normalnih otrok lahko dobili generacijo spačkov, neспособnih za življenje in razvoj.

Oblak prahu, ki se dvigne visoko v atmosfero, zastira zemljo pred sončnimi žarki. Zato trdijo, da bi nadaljevanje s poskusi lahko sami sebi zastrli sonce in temperaturo bi na našem planetu občutno padla. Kot dockaz navajajo oblak prahu, ki je nastal pred leti ob velikem izbruhu nekega ognjenika. Oblak je krožil okoli zemlje tri leta in v začetku prestrezel 15% sončne energije. To bi lahko izzvalo tako velike toplotne spremembe, da bi za daljšo dobo uničile rastlinski svet in kakor pravi, celo izvrale novo zaledenitev zemlje.

Po vsem tem nikakor ni čudno, da je okrog znanstvenikov, ki si prizadevajo, da bi prenehali s te vrste poskusni, vedno večji. Ti hočejo do-

seči, da pred političnimi razlogi zmaga človeški razum in da velike količine energije, ki jih je znanost dala človeštvu z razbitjem atoma, uporabijo v njegov dobrobit ne pa za njegovo uničenje.

Z jadralnim letalom 9296 metrov visoko

Kapetanu britanske vojne mornarice H. C. N. Goodhardu, ki je v službi pri skupni mornariški misiji v ZDA, je uspelo, da se je v Kaliforniji z jadralnim letalom dvignil do višine 9.296 metrov. S tem podvigom je za 152 metrov potokel rekord Philipa A. Willsa. Kapetan Goodhard je osnovatelj jadralnega kluba pri britanski vojni mornarici in izumitelj naprave z ogledalom za pristajanje letala na letalonosilki. Novi britanski rekord je postavljal z jadrilnico tipa »Schweizer«. Let je bil izvršen na zavetni strani planinske verige Sierra Nevade.

Čez devet let bodo letala podvojila svojo hitrost

Ceprav je bilo potrebno 50 let, da se je razvilo od aeroplana bratov Wright s petinštirideset km na uru, do sodobnega letala z nadzvočno hitrostjo, imajo aeronautični strokovnjaki že danes v rdečih vse mož-

Pomoč ob pravem času. Zaradi ukare na motorju se je moral pilot s svojim lovcom spustiti v morje več kilometrov od angleške obale. Imel

pa je toliko časa, da je lahko po radiu poklical na pomoč. Iz bližnjega letališča so takoj poslali helikopter, ki je prišel v ponesrečenca na pomoč, komaj osem minut predno se je letalo potopilo v globino.

V Avstraliji gradijo stadion za naslednjo olimpijado

Za olimpiado, ki bo leta 1956 v Melbournu, V Avstraliji, gradijo stadion, ki bo veljal 1,100.000 avstraliskih funтов. Dela so že v polnem teknu.

Stadion bo stal v Princess parku, v severnem predmestju Melbourna. S središča mesta bo povezan z električnim brzovlakom in tramvaji, glavni promet pa bo šel po moderni cesti, ki pelje v Sidney. Zraven ogromnega igrišča zdajo stavbe za športnike, udeležencev olimpiade, ki bodo ob tej priložnosti prišli v Avstralijo iz vsega sveta.

NAFTOVOD

IZ VLAKNASTEGA STEKLA

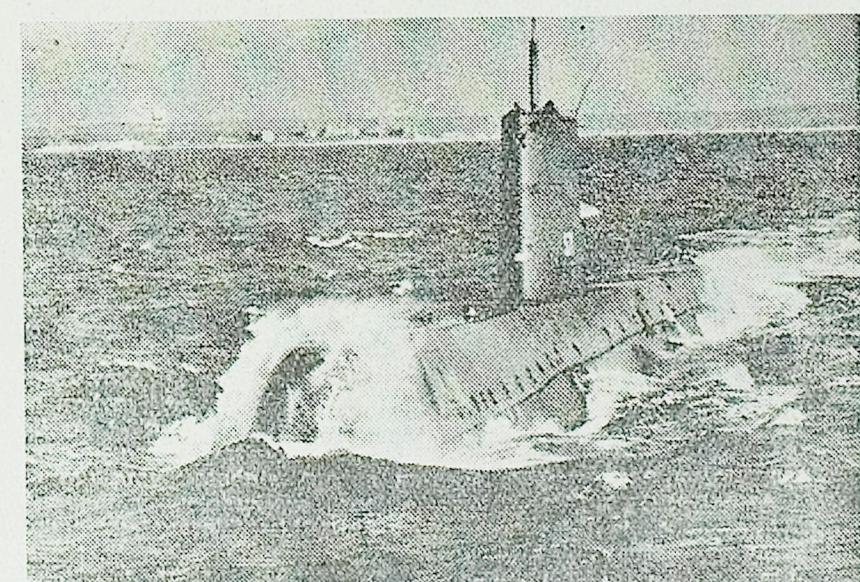
Na Skotskem se razvija nova industrija — industrija trdega plastičnega materiala. Material je trden in vzdržljiv; z dodatkom raznih smol ga delajo iz stisnjenega vlaknastega stekla.

Novi material uporablja v različne namene. Predvsem delajo iz njega cevi za naftovode. Takšne cevi so lahke in jih morejo prenašati ali počagati helikopterji. Novi material je vzbudil pozornost vsega sveta. Angleži so mu vzdeli imen »Fibre Glass«.

KAKO NASTAJA NIKOTIN

Da je nikotin strupena snov, ve vsak kdaj tobaka, toda kako nastane v listju te rastline nikotin, ne vedo niti znanstveniki, čeprav se že dolgo trudijo, da bi to dosegli.

Dr. Boulden je pisal, da verjetno nastaja nikotin iz animo kisline triptofana. Toda s časom je spoznal, da njegova domnevna bila točna. Zemlji, kjer so rastele tobake sadike, je primešal radioaktivni triptofan. Posledica tega je bila, da je listje tobake sadike postalo radioaktivno, toda nikotin, ki so ga dobili iz tega listja, ni bil radioaktivni. S tem je bilo dokazano, da molekule triptofana kot celota niso prešle v nikotin.

Prva ameriška atomska podmornica »Nautilus« je pred nekaj dnevi odplovila na Atlantik na prvo poskusno vožnjo. S tem je začela v pomorstvu nova doba. »Nautilus« lahko pride v enem mesecu okrog vse zemeljske obale, ne da bi se pokazal na površino morja. Ladja lahko prenese vodni pritisk 2800 ton. Za debelimi svinčenimi stenami je montirana atomska peč, ki segreva vodo in jo spreminja v paro za pogon turbin. Podmornica lahko doseže pod vodo hitrost od 25 do 35 vozov. Notranjost je zelo udobno urejena. Posebni aprati skrbijo za sveži zrak.